

Activiteitenverslag Adoptie

2014

Kind & Gezin
Vlaams Centrum voor
Adoptie

1. VLAAMS CENTRUM VOOR ADOPTIE

1. Informatieverstrekking	4
2. Inzage van adoptiedossiers	5
3. Rootsvragen	7
4. Gedwongen adoptie	8
5. Partners	9
5.1 Het raadgevend comité	9
5.2 Steunpunt Adoptie vzw	10
5.3 Diensten voor maatschappelijk onderzoek	10
5.4 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie	11
5.5 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie	11
5.6 Andere partners	11
5.7 Projecten	12
5.8 Andere Belgische overheden	12
5.9 Andere Europese centrale autoriteiten	13
5.10 Service Social International	13
5.11 Permanent bureau van Den Haag	13
6. Buitenlandse delegaties en missies	14
6.1 Zuid-Afrika	14
6.2 Kazachstan	14
6.3 Ethiopië	15
6.4 Overleg in het buitenland	16
6.5 Delegaties	16
6.6 Ondersteuning programma's	17

2. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

1. Aanmeldingen	18
2. Voorbereiding	19
2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind	19
2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie	20
3. Maatschappelijk onderzoek	21
3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek	21
3.2 Adviezen	23
3.3 Geschiktheidsvonnissen	24
4. Bemiddeling	25
4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten	25
4.2 Zelfstandige adoptiedossiers	35
5. Inschrijvingen in de burgerlijke stand	37

3. BINNENLANDSE ADOPTIE

1. Aanmelding	39
2. Voorbereiding	40
3. Maatschappelijk onderzoek	41
4. Geplaatste kinderen via een adoptiedienst	42
5. Inschrijvingen in de burgerlijke stand	43

Beste Lezer,

Van Dale omschrijft 'bewogen' als 'be·we·gen (bewoog, heeft bewogen)':

1. van plaats of stand (laten) veranderen
2. ontroeren
3. overhalen, overreden

2014 was op het vlak van adoptie, een 'bewogen' jaar, in alle betekenissen van het woord:

Van stand of plaats laten veranderen

Voor de binnenlandse adoptiediensten was 2014 het startpunt van een ingrijpende beweging. Er werd intensief overleg gepleegd met de voorzitters en de coördinatoren van de diensten, wat resulteerde in een conceptnota ter voorbereiding van nieuwe regelgeving. Tegelijk werd op projectmatige basis gewerkt aan inhoudelijke afstemming en een meer uniforme werkwijze op het vlak van nazorg en bemiddeling. Deze projecten ondersteunen de voorbereiding op een mogelijke fusie tussen de adoptiediensten. Deze beweging is zeker niet afgelopen. Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) volgt de parlementaire werkzaamheden van nabij op, en stelt ook in 2015 projectsubsidies ter beschikking om de werking van de diensten verder op elkaar af te stemmen.

Ontroerd, aangedaan

In augustus 2014, bundelde de vereniging 'Mater Matuta' een aantal getuigenissen van geboortemoeders uit de jaren '60 en '70, die aangeven dat zij gedwongen werden om afstand te doen van hun kind. Hoewel deze verhalen niet nieuw zijn, kregen zij het afgelopen jaar (terecht) een grote weerklank. De commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van het Vlaamse Parlement organiseerde hoorzittingen, waar niet alleen geboortemoeders en geadopteerden, maar ook voormalige medewerkers van Tehuizen voor Moeders en Belgische Bisschoppenconferentie hun

visie op de problematiek konden toelichten.

Ook Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeuren, onderneemt actie, en stelt eind 2014 een panel van experts aan met de opdracht om aanbevelingen te formuleren over de wegen tot erkenning en herstel voor de slachtoffers, alsook over het beleid inzake adoptie. Het rapport van het panel wordt in het voorjaar van 2015 verwacht.

Overhalen, overreden

De sector van de interlandelijke adoptie is en blijft in beweging, niet omwille van nieuwe regelgeving of een andere hervorming. Het afgelopen jaar werd meer dan ooit duidelijk dat de interlandelijke adoptiediensten hun beproefde werking (steeds) opnieuw moeten heruitvinden als ze tegemoet willen komen, of minstens flexibel willen inspelen op wijzigingen in regelgeving en beleid van de herkomstlanden. Ook, het profiel van de kinderen die nood hebben aan interlandelijke adoptie dwingt hen tot nog meer flexibiliteit. Maar niet alleen de adoptiediensten worden tot actie 'bewogen'. Ook voor kandidaat-adoptieouders is dit geen evidentie. Heel wat kinderen voor wie op zoek gegaan wordt naar een buitenlands adoptiegezin, hebben een specifiek profiel: ze zijn al wat ouder, hebben een belastende achtergrond of worden samen met hun broers en zussen geadopteerd. De uitdaging bestaat erin om kandidaat-adoptanten zo goed als mogelijk voor te bereiden op deze realiteit, en hen de nodige tools aan te reiken om een kind met dergelijk specifieke noden in hun gezin op te nemen. Het VCA werkt, dan ook met alle diensten uit de sector samen, aan een digitaal leerplatform over adoptie van kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte.

Ariane Van den Berghe
Vlaams Adoptieambtenaar

1. VLAAMS CENTRUM VOOR ADOPTIE

Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) speelt een centrale rol bij elke adoptieprocedure voor een minderjarig kind door (kandidaat-)adoptieouders die in Vlaanderen of Brussel wonen. Bij zowel de interlandelijke als de binnenlandse adoptie staat het VCA in voor het goede verloop van het proces.

De opdrachten van het VCA zijn zeer uiteenlopend. Naast de erkenning en subsidiëring van adoptievoorzieningen is er de individuele begeleiding van (kandidaat-)adoptieouders, de algemene informatieverstrekking, het geven van inzage aan geadopteerden, het samenwerken voor en met partners en de buitenlandse missies en delegaties in het kader van (al dan niet opgestarte) kanalen.

1. Informatieverstrekking

Het VCA is in Vlaanderen het eerste aanspreekpunt voor iedereen die informatie wil over binnenlandse of interlandelijke adoptie van minderjarigen.

Deze informatieverstrekking is een belangrijk deel van de werking. De grootste doelgroep zijn de kandidaat-adoptieouders. Zij willen zowel algemene informatie bij het opstarten van een adoptieprocedure, als nadien een specifieke toelichting bij de stand van zaken of de verdere stappen in hun individueel adoptieproject. Daarnaast komen er ook vragen van geadopteerden, pers, adoptieouders, afstandsouders, studenten en binnenlandse en buitenlandse autoriteiten.

De informatieverstrekking aan kandidaat-adoptieouders gebeurt voornamelijk door het verspreiden van informatiebrochures en het aanbod van informatie op de website. Er zijn 3 verschillende brochures beschikbaar voor kandidaat-adoptieouders. Afhankelijk van hun vraag krijgen ze de algemene informatiebrochure voor een binnenlandse en buitenlandse adoptie van een ongekend kind of de brochure voor de adoptie van kinderen van de familie uit het buitenland of uit het binnenland.

Nieuwe kandidaat-adoptieouders worden sinds 2013 zeer gefaseerd geïnformeerd. Ze krijgen

bij elke nieuwe stap van hun procedure de informatie die voor hen op dat ogenblik relevant is. Er worden ook herinneringen gestuurd als kandidaat-adoptieouders niet tijdig de volgende stap zetten (bevestigen na de infosessie binnen 60 dagen, indienen verzoekschrift binnen het jaar na voorbereiding, ...). In 2014 kregen geschikt verklaarde kandidaat-adoptieouders (die nog geen bemiddelingsovereenkomst hadden) ook een brief omdat de adoptiediensten voor enkele specifieke landen en kindprofielen adoptieouders zochten. Zo probeert het VCA deze kandidaten verder op de hoogte te houden van de evoluties bij de adoptiediensten.

Naast de schriftelijke informatie verzorgt het VCA het luik 'Adoptie' op de website van Kind en Gezin, dat zich tot een ruimer publiek richt. In 2014 werden de nodige voorbereidingen getroffen om dit te vernieuwen. De hele website werd herschreven en komt begin 2015 online.

Het VCA biedt daarnaast telefonische permanentie en trajectbegeleiding. De trajectbegeleiders verzorgen de telefoonpermanentie gedurende 4 halve dagen per week. Deze permanentie wordt uitgebreid als er tijdelijk veel vragen verwacht worden. Dit is in 2014 geen enkele keer nodig geweest. De schriftelijke vragen die per post of per e-mail worden gesteld door zowel (kandidaat-) adoptieouders als erkende organisaties als andere overheidsinstanties beantwoorden de trajectbegeleiders zo snel als mogelijk. Daarnaast verwerken ze de aanmeldingen voor binnenlandse en buitenlandse adoptie, contacteren ze de kandidaat-adoptieouders bij iedere procedurestap en registreren ze de bemiddelingskeuze (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie). Ze volgen de dossiers zoveel mogelijk digitaal op zodat een snelle afhandeling van vragen en acties met betrekking tot de adoptiedossiers mogelijk is.

In het kader van de verdere digitalisering werd in 2014 een digitale bibliotheek ontwikkeld voor de lopende dossiers. Vanaf 2015 zullen alle dossiers zoveel mogelijk digitaal worden bewaard. Na afronding van de adoptie, kunnen deze digitale dossiers automatisch gearchiveerd

worden, wat een inzage voor de geadopteerde in de toekomst gemakkelijker zal maken.

2. Inzage van adoptiedossiers

Met de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie van 22 maart 2013 konden interlandelijk geadopteerden hun recht op inzage in hun adoptiedossier in de praktijk opeisen. Het verlenen van die inzage is één van de opdrachten van de Vlaamse adoptieambtenaar. In het licht daarvan moet iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde een kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar bezorgen, zodat deze kan instaan voor de bewaring en eventuele inzage.

In het kader van deze opdracht werd in 2014 het digitaliseringsproject uitgewerkt. Met dit project wil het VCA alle adoptiedossiers inscannen en digitaal bewaren om zo het inzagerecht ook in de verre toekomst te kunnen blijven waarborgen. Voor de adoptiedossiers uit het verleden werd een digitale archiefbibliotheek ontwikkeld. In oktober 2014

werden de eerste dossiers opgehaald bij de adoptiediensten om deze voor te bereiden op de digitalisering. Het gaat hier om dossiers van adoptiediensten die niet langer bestaan maar waarvan de dossiers werden overgenomen door nu nog erkende adoptiediensten.

Er worden afspraken gemaakt met de eigenaars van de dossiers over het bewaren van de originelen. Naast het digitale dossier blijft ook het originele dossier bewaard voor als de geadopteerde de originele foto's of documenten wil bekijken. Het VCA wordt tijdelijk uitgebreid met personeel voor dit project. Tegen eind 2014 hadden zij bijna 1200 dossiers van de voormalige adoptiediensten 'Interadoptie' en 'Hogar Para Todos' voorbereid op digitalisering. Begin 2015 zal effectief gestart worden met het scannen van dossiers en worden bijkomend bijna 3000 dossiers van de voormalige adoptiedienst 'De Vreugdezaaiers' gedigitaliseerd. De oude dossiers van nog bestaande diensten zullen ook mee worden gedigitaliseerd. (Digitale) kopieën van de archieven van adoptiedossiers van het Centrum voor Seksuele Voorlichting te Gent en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika werden in 2014 bezorgd aan het VCA en worden mee

opgenomen in het digitale archief. Het is de bedoeling om tegen eind 2015 alle oude dossiers over te brengen naar de digitale bibliotheek.

Wanneer geadopteerden inzage vragen in hun dossier, gaat het VCA na of het dossier in haar bezit is. Dit is niet altijd het geval. Soms is het dossier wel aanwezig maar bestaat het uit zeer weinig documenten die geen antwoord bieden op de vragen van betrokkenen. Het VCA stelt alles in het werk om de geadopteerden verder te helpen. Hiervoor worden andere diensten gecontacteerd zowel in het binnenland (jeugdrechtbanken, rijksarchief, de Franse gemeenschap, ...) als in het buitenland (weeshuizen, autoriteiten, ...). Bij elk contact met buitenlandse overheden wordt het belang van dit inzagerecht benadrukt met wisselend resultaat. De afspraken gemaakt met de Vietnamese overheden in 2013 zorgden ervoor dat een geadopteerde in 2014 geholpen kon worden in haar zoektocht naar haar biologische familie. In 2013 kreeg het VCA vanuit de centrale autoriteit van India de verklaring dat zij mee willen helpen met onze zoektocht naar informatie voor geadopteerden. Dit resulteerde

vooralsnog niet in concrete resultaten. In 2014 had het VCA wel een overleg met een geestelijke die goede contacten heeft bij de Indische kloosterordes die in het verleden betrokken waren bij adopties uit India. Dit contact wordt in 2015 verdergezet.

In 2014 werd het VCA door 24 interlandelijk geadopteerden gecontacteerd om inzage te krijgen in hun adoptiedossier. 17 van deze geadopteerden kregen deze inzage ook. Eén van hen had in 2009 al een inzagevraag gesteld maar ging toen niet in op het aanbod en hernieuwde de vraag in 2014. Er werden 2 geadopteerden doorverwezen naar de adoptiedienst die destijds instond voor de bemiddeling. Indien zij dit wensten, konden zij daarna opnieuw het VCA contacteren. Voor 5 geadopteerden kon niet voldaan worden aan de vraag. Bij 2 van hen was er geen dossier beschikbaar. Er werd op voorstel van het VCA wel contact genomen met het herkomstland voor één van hen. De andere geadopteerde stelde geen verdere vraag meer. Eén geadopteerde verbleef in het buitenland en beschikte zelf over voldoende informatie om de biologische familie te vinden en wenste geen

inzage meer. Voor één geadopteerde bevond het dossier zich bij de Franse gemeenschap, die het adoptiedossier nog niet bezorgde aan het VCA. Bij een laatste inzagevraag werd de vraag gesteld door een derde, niet door de geadopteerde zelf, de enige die inzagerecht heeft in zijn dossier. In 2014 kregen ook nog 2 geadopteerden die hun vraag stelden in 2013, inzage in hun dossier. De geadopteerden waren afkomstig van India (12), Vietnam (3), Rwanda (2), Rusland (2), Bolivia (1), Colombia (1), Ecuador (1), Guatemala (1), Thailand (1), Roemenië (1) en Haïti (1). 2 van de inzagevragen kwam van minderjarigen.

Voor binnenlandse adoptie wordt de regelgeving over de bewaring van en de inzage in dossiers weergegeven in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen. De artikelen 27 en 28 bepalen dat de dossiers behandeld en bewaard worden door de adoptiediensten en enkel toegankelijk zijn via de coördinator. De betrokkenen kunnen toegang krijgen tot het dossier, rekening houdend met de bescherming van de privacy.

Hoewel het VCA dus geen taak heeft bij binnenlandse adopties ontvangt het centrum wel verschillende vragen van binnenlands geadopteerden. Uiteraard onderneemt het VCA ook voor deze geadopteerden stappen om zoveel mogelijk informatie ter beschikking te kunnen stellen. In 2014 was er bv. een overleg met de OCMW archivariissen om na te gaan of OCMW's adoptiedossiers hebben die eventueel ter beschikking gesteld kunnen worden aan het VCA. De archivariissen konden deze vraag niet beantwoorden, aangezien ze niet weten welke OCMW's zo'n dossiers in hun bezit hebben. Als ze informatie over adoptie bezitten, zit dit in het gezinsdossier. Ze hebben geen aparte adoptiedossiers. De binnenlandse adoptiedienst 'Gewenst Kind' nam de adoptiedossiers over van de gestopte dienst 'Sociaal Centrum Visserij' en startte met de digitalisering van deze oude dossiers. Het VCA krijgt een kopie van deze gedigitaliseerde dossiers.

De vraag tot inzage in het adoptiedossier werd door 8 binnenlands geadopteerden gesteld. Het VCA kon aan 3 van hen inzage verlenen waarvan 2 via de adoptiedienst. Er gingen 2 geadopteerden niet in op de afspraak om hun adoptiedossier in te zien. Verder konden

3 geadopteerden niet geholpen worden omdat er geen dossier gevonden werd en 2 van hen waren effectief op zoek naar hun biologische familie en werden hiervoor doorverwezen naar het project Zoekregister. De vragen kwamen telkens van meerderjarigen.

Eén geadopteerde stelde de vraag tot inzage in zijn adoptiedossier maar deze was zo summier dat het niet duidelijk was of het ging om een binnenlands of buitenlands geadopteerde. Na bijkomende vragen van het VCA antwoordde de geadopteerde niet meer.

Voor de eventuele nazorg na het verlenen van de inzage worden geadopteerden doorverwezen naar Steunpunt Adoptie of naar het project Zoekregister.

3. Rootsvragen

De vraag tot inzage die geadopteerden stellen, is vaak gekoppeld aan een meer uitgebreide vraag naar informatie over hun roots of herkomst en soms zelfs aan een zoektocht naar de biologische familie. Om op deze vragen te kunnen antwoorden heeft het VCA in 2014

verschillende keren overleg gehad met de adoptiediensten, Steunpunt Adoptie en het Zoekregister over het thema roots. Dit kwam ook aan bod bij het raadgevend comité van het VCA.

Het VCA kreeg in 2014 toegang tot het Rijksregister zodat zij (voornamelijk binnenlands) geadopteerden beter kan helpen bij hun zoektocht naar hun biologische familie.

In 2014 werd het VCA betrokken bij 31 zoekvragen. Het gaat dan zowel om binnenlands geadopteerden als geadopteerden uit het buitenland. Er kwamen 17 vragen rechtstreeks van de betrokkene. Via het Zoekregister kwamen 7 vragen, 4 keer kwam de vraag via Steunpunt Adoptie en voor 3 geadopteerden werd de vraag gesteld door de adoptiedienst.

Er kwamen 11 vragen van buitenlands geadopteerden en 6 vragen waren afkomstig van het buitenland. Het ging dan om 5 families (uit Haïti, Ethiopië, India en Rwanda) die op zoek waren naar hun geadopteerde familieleden in België. In 1 situatie verbleef de geadopteerde in het buitenland maar was er het vermoeden dat hij/zij in België geboren was.

Van binnenlands geadopteerden kwamen 14 vragen, waarvan 11 vragen van de geadopteerde zelf die op zoek was naar de biologische familie. De vraag kwam 2 keer van een geboortemoeder en 1 keer was een familielid op zoek naar zijn/haar geadopteerde broers/zussen.

4. Gedwongen adoptie

Naar aanleiding van de mediabelangstelling rond de gedwongen adopties uit het verleden eind augustus 2014, namen familieleden, geboortemoeders, geadopteerden en adoptieouders contact op met het VCA. Indien zij dit wensten, werd hun vraag overgemaakt aan het Zoekregister.

In december 2014 startte het Vlaams Parlement met verschillende hoorzittingen over dit thema. De gedwongen adopties vonden plaats in de jaren '50 tot in de jaren '80 waarbij

zwangere vrouwen in (katholieke) instellingen bevielen en gedwongen werden om hun baby af te staan voor adoptie. Naar aanleiding van deze hoorzittingen wordt een expertenpanel opgericht door de Vlaamse adoptieambtenaar, op vraag van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeuren. Dit expertenpanel werd eind 2014 samengesteld en zal in 2015 van start gaan.

Het VCA heeft over dit thema ook verschillende keren overleg gehad met de vzw Mater Matuta, het Zoekregister en de secretaris-generaal van de Belgische Bisschoppenconferentie.

5. Partners

Het VCA heeft zowel in België (Vlaanderen) als in het buitenland verschillende partners waarmee wordt samengewerkt om adopties te realiseren en op te volgen. Het VCA heeft een belangrijke opdracht in het toezicht op de erkende diensten en staat ook in voor de subsidiëring van de verschillende diensten.

Met de verschillende erkende diensten was er in 2014 regelmatig overleg zowel over de bestaande als over de toekomstige werking. Het VCA organiseerde 1 dag vorming voor de ganse adoptiesector. Deze was enerzijds gericht op adoptie in Nederland en anderzijds op de werking van de nieuwe familierechtbanken. Het VCA ging ook driemaal vorming geven aan externe partners zoals toekomstige jeugdrechters en studenten.

5.1 Het raadgevend comité

De leden van het raadgevend comité zijn vertegenwoordigers van adoptieouders, geadopteerden, voorzieningen en werknemers van voorzieningen. Daarnaast zijn er 4 leden aangesteld als onafhankelijke deskundigen.

Toegekende subsidies

Steunpunt Adoptie	
Basissubsidie	511 600,00
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord	4 020,56
Diensten voor maatschappelijk onderzoek	
Basissubsidie per DMO	292 635,20
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord per DMO	5 790,38
Interlandelijke adoptiediensten	
Basissubsidie per adoptiedienst	102 320,00
Bijkomende subsidies voor lopende kanalen en nieuwe inlichtingendossiers (alle diensten samen)	51 983,20
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord per adoptiedienst	5 295,50
Afwerking overgenomen dossiers China	
Afwerking of stopzetting van 4 dossiers	3 661,36
9 maatschappelijke onderzoeken binnenlandse adoptie	
Facultatieve subsidie	19 446,57
EVA-vorming	
Facultatieve subsidie	142 623,00
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord	1 436,28
Zoekregister	
Facultatieve subsidie	78 014,63
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord	1 618,45
Project binnenlandse adoptie van kinderen met bijzondere medische noden	
Facultatieve subsidie	23 741,00
Project fusie binnenlandse adoptie bemiddeling	
Facultatieve subsidie	94 000,00
Digitalisering oude adoptiedossiers	
Facultatieve subsidie	7 000,00
International Social Service	
Facultatieve subsidie	15 500,00
Subsidie voormalige Derde Arbeidscircuit (DAC)-functie	
Subsidie aan initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuuut	107 439,16

1.1 Toegekende subsidies aan erkende diensten of projecten, soort subsidie - 2014

Mevrouw Nicole Vliegen is voorzitter en zij wordt bijgestaan door 2 ondervoorzitters, mevrouw Inge Demol, directeur van Steunpunt Adoptie en Joshi Janssen, vertegenwoordiger van geadopteerden. Het raadgevend comité kwam in 2014 tweemaal samen. Het VCA neemt deel aan de vergaderingen via aanwezigheid van de Vlaamse adoptieambtenaar en door de ondersteuning van een secretaris die instaat voor verslaggeving.

Het eerste werkjaar van het raadgevend comité liep van 1 september 2013 tot 31 augustus 2014. In 2014 gingen er 2 vergaderingen door, op 13 maart en op 26 mei. Een derde werd uitgesteld naar 2015 omwille van de treinstakingen. Het eerste werkjaar bestond voornamelijk uit informatiedeling waardoor het kader, waarbinnen de adviezen van het raadgevend comité zullen gegeven worden, verduidelijkt werd en waardoor de expertise omtrent verschillende thema's verspreid en gesitueerd konden worden. In 2014 werd stilgestaan bij kanaalonderzoeken en roots. Het raadgevend comité gaf in 2014

nog geen concrete adviezen maar gaf wel aandachtspunten mee aan het VCA. Ze stelden een eigen jaarverslag op dat beschikbaar is op de website van het VCA.

5.2 Steunpunt Adoptie vzw

Steunpunt Adoptie is erkend voor de periode van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2017. Naast de organisatie van de infosessie en de voorbereiding voor nieuwe kandidaat-adoptieouders heeft Steunpunt Adoptie een belangrijke rol inzake nazorg en vorming.

Zij bieden ondersteuning en nazorg aan alle partijen van de adoptiedriehoek: geadopteerden, (kandidaat-)adoptieouders en afstandsouders. Verder staan zij in voor het ontwikkelen van expertise en het aanbieden van vorming aan hulpverleners binnen en buiten de adoptiesector.

Het VCA had 4 keer overleg met Steunpunt Adoptie over rootsvragen van geadopteerden, 2 keer met hen apart en 2 keer samen met andere diensten (adoptiediensten en

Zoekregister). Steunpunt Adoptie zelf. Het VCA was aanwezig op de vier infosessies om toelichting te geven bij de werking van het VCA en de adoptieprocedure. Daarnaast was er 3 keer overlegd over de werking van Steunpunt Adoptie. Er werd dan stilgestaan bij de planning en inhoud van de voorbereiding maar ook bij hun nazorgprogramma.

5.3 Diensten voor maatschappelijk onderzoek

Vanaf 2014 zijn er nog 3 diensten voor maatschappelijk onderzoek erkend, 1 per werkingsgebied. Alle diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO) maken deel uit van een centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW). Voor het werkingsgebied Antwerpen-Limburg is het CAW Limburg erkend van 1 januari 2013 tot 31 december 2017. Het CAW Brussel is erkend voor diezelfde periode voor het werkingsgebied Vlaams-Brabant-Brussel. CAW Oost-Vlaanderen kreeg de erkenning voor het werkingsgebied Oost- en West-Vlaanderen voor de periode van 1 januari 2014 tot 31 december 2017.

Er was tweemaal overleg met de coördinatoren van de diensten voor maatschappelijk onderzoek over de concrete werking van de diensten. Afspraken die op dit overleg gemaakt worden, worden opgenomen in het draaiboek. In 2014 werd het nieuwe theoretisch raamwerk met een nieuw semi-gestructureerd interview definitief vastgelegd en ingevoerd. Hiertoe kwamen de medewerkers van de diensten 3 keer samen, waarvan eenmaal samen met andere partners uit het adoptiewerkveld.

5.4 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie

De 3 bestaande adoptiediensten – Ray of Hope, Het Kleine Mirakel en Flanders Intercountry Adoption Care (FIAC-Horizon) – hebben een erkenning die loopt van 1 juli 2013 tot en met 30 juni 2018. In 2014 kregen de 3 adoptiediensten in het kader van een regelmatige evaluatie Zorginspectie op bezoek voor een boekhoudkundige inspectie.

Naast de basissubsidie ontvangen de adoptiediensten van de (kandidaat-) adoptieouders een bijdrage als prestatievergoeding voor hun werking. Ook voor de eerste nazorg betalen de adoptieouders een bijdrage.

Met de 3 coördinatoren van de adoptiediensten werd er 2 keer overlegd over het dagelijks verloop van de procedures. Eenmaal werd met de 3 adoptiediensten apart overlegd over hun herkomstlanden (zowel lopende kanalen als kanalen in prospectie). Daarnaast namen de adoptiediensten deel aan een overleg met het VCA en Steunpunt Adoptie over roots. Over Ethiopië was er 3 keer overleg met Ray of Hope en FIAC-Horizon. Met Het Kleine Mirakel werd één apart overleg gedaan over Kameroen en Portugal. Er werd ook eenmaal met de raad van bestuur van FIAC-Horizon overlegd in het kader van het kanaalonderzoek rond Zuid-Afrika.

5.5 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie

In 2014 waren er nog 5 erkende adoptiediensten. De adoptiedienst 'De Visserij Sociaal Centrum Gent' stopte zijn werking op 31 oktober 2014. De 4 resterende diensten blijven erkend tot en met 31 oktober 2018. Deze diensten ontvangen geen basissubsidies voor hun werking. De kandidaat-adoptieouders betalen een bijdrage aan de dienst voor de bemiddeling.

De adoptiediensten staan ook in voor de maatschappelijke onderzoeken naar geschiktheid, die bevolen worden in het kader van de adoptie van kinderen die al aanwezig zijn in het gezin van de kandidaat-adoptant (stiefouders, meemoeders, ...). Deze worden via een facultatieve subsidie vergoed aan de adoptiediensten.

Het VCA had in 2014 driemaal overleg met de coördinatoren van de binnenlandse adoptiediensten. Tijdens dit overleg werd vooral stilgestaan bij de toekomst van de adoptiediensten en de mogelijke fusie naar één dienst. Er was ook een overleg met de raden van bestuur in het kader van de voorbereidingen op een nieuw decreet. Rond het project Binnenlandse adoptie van kinderen met bijzondere medische noden werd tweemaal met de adoptiedienst 'De Mutsaard' overlegd om de projectwerking te verbeteren en te evalueren.

5.6 Andere partners

In 2014 ontving het VCA geen erkenningsaanvragen voor nieuwe trefgroepen. De trefgroep 'Wat nu?' blijft erkend tot 31 december 2017. Zij nemen ook telkens deel aan het groot adoptieoverleg.

Er was een overleg met de Vereniging voor Adoptiekind en Gezin. Zij zouden ook een aanvraag indienen tot erkenning als trefgroep maar voorlopig is dit nog niet gebeurd. Het VCA was aanwezig op de Dag van Adoptie van deze vereniging.

Het VCA had ook een overleg met Adopted People United, een vereniging die bestaat uit geadopteerden en vooral via lotgenotencontact geadopteerden ondersteunt.

Daarnaast is het VCA in 2014 overleg gestart met de diensten pleegzorg om na te gaan welke link er is met binnenlandse adoptie. Er werd nagegaan of er mogelijkheden zijn tot samenwerking. Ten slotte was er ook overleg tussen VCA en Cavaria, de belangenvereniging voor holebi's en transgenders.

5.7 Projecten

Naast de erkende voorzieningen ondersteunde het VCA in 2014 ook een aantal projecten met betrekking tot adoptie.

Zoekregister

Het Zoekregister staat in voor de zoektochten van geadopteerden, geboorteouders en

verwanten naar elkaar.

Zij begeleiden deze personen bij hun zoektocht en bieden de nodige ondersteuning bij eventuele ontmoetingen. Het gaat hier vooral om zoektochten bij binnenlandse adopties maar er zijn ook vragen in het kader van interlandelijke adopties. Het VCA verwijst regelmatig geadopteerden door naar dit project voor psychosociale ondersteuning bij hun rootszoektocht. Er was in 2014 ook een overleg met Steunpunt Adoptie over deze rootsvragen.

EVA-vorming

Deze vzw werd opgericht door de 5 binnenlandse adoptiediensten om de voorbereiding van kandidaat-adoptieouders voor binnenlandse adoptie te organiseren. De voorbereiding is bedoeld voor kandidaat-adoptieouders die willen adopteren via een adoptiedienst maar ook voor diegene die een zelfstandige adoptie van een gekend kind (meestal kind van de partner) willen realiseren. In 2014 werd de regelgeving gewijzigd voor meemoeders. Zij zullen vanaf 1 januari 2015 hun kinderen kunnen erkennen waardoor een adoptie niet langer nodig is en zij dus ook geen voorbereiding meer moeten volgen. Omdat hierdoor een groot deel van de werklust voor

EVA-vorming verdwijnt was er in 2014 overleg met de vzw over hun toekomst.

Ray of Hope - opvolging China

In 2014 werden nog 4 dossiers afgewerkt die oorspronkelijk een contract hadden met de stopgezette adoptiedienst Horizon. Ray of Hope blijft deze dossiers verder opvolgen. Er zijn nog 3 dossiers lopende.

5.8 Andere Belgische overheden

De Commissie van Opvolging en Overleg werd in 2014 niet bijeen geroepen. Deze commissie bestaat uit de bevoegde centrale autoriteiten inzake adoptie, de dienst Vreemdelingenzaken, de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken, de parketmagistraten, de jeugdrechters en de kabinetten van de betrokken federale en gemeenschapsministers. Het VCA betreurt dat de commissie na het overleg begin 2013 niet meer werd georganiseerd. Het VCA is overtuigd van de meerwaarde van dit overleg gelet op de vele evoluties in de verschillende beleidsdomeinen.

Er was in 2014 geen apart formeel overleg met de Federale Centrale Autoriteit (FCA). Er werden wel enkele buitenlandse delegaties samen met hen ontvangen. Daarnaast was er

een overleg over Kazachstan en de Verenigde Staten samen met de centrale autoriteit van de Franse gemeenschap. Met deze laatste was er regelmatig overleg over specifieke kanalen.

Het VCA deed in 2014 nog beperkt beroep op de FOD Buitenlandse Zaken in het kader van kanaalonderzoeken, missies, delegaties, individuele dossiers en specifieke problemen in landen van herkomst. De intensiteit van hun ondersteuning is sterk afhankelijk van de situatie in het land van herkomst.

In 2014 had het VCA een eerste overleg met de dienst mensenhandel van de federale politie. Het is de bedoeling om met hen nauwer te gaan samenwerken en zo hun ondersteuning te kunnen krijgen bij kanaalonderzoeken maar ook bij zoektochten van geadopteerden naar hun biologische familie.

5.9 Andere Europese centrale autoriteiten

De jaarlijkse conferentie van Europese centrale autoriteiten ging in 2014 niet door. Geen enkele van de betrokken landen kon

middelen vrijmaken voor de organisatie. De pilootgroep, een groep centrale autoriteiten die op zoek gaat naar manieren om informatie op een vlotte manier uit te wisselen, kwam in 2014 tweemaal samen, in Brussel en Oslo. Bij kanaalonderzoeken blijft het VCA regelmatig beroep doen op de Europese centrale autoriteiten om te delen in hun ervaringen met bepaalde landen van herkomst. Het VCA deelt ook informatie die zij verkrijgen via hun contacten in de herkomstlanden.

Het VCA nam in 2014 deel aan de Europese conferentie over het belang van het kind dat georganiseerd werd in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa.

5.10 Service Social International

De Service Social International (SSI) is een NGO die individuen, kinderen en families helpt die geconfronteerd worden met sociale problemen waarbij 2 of meer landen betrokken zijn ten gevolge van internationale migratie of verplaatsing. Voor het VCA is dit een onmisbare

en belangrijke bron van samenwerking, vooral op het vlak van informatie betreffende de herkomstlanden. Zij stellen een uitgebreide informatiedatabank ter beschikking over de situatie in de verschillende landen over zowel specifiek adoptiebeleid als meer algemeen het kindbeschermingsbeleid.

Ook rond de ontwikkeling van een visie op specifieke thema's is de input van de SSI zeer inspirerend. In 2014 verzamelden ze informatie bij al hun partners over het recht op informatie van geboortelouder over hun afgestane kind.

5.11 Permanent bureau van Den Haag

Het permanent bureau van Den Haag staat mee in voor de uitvoering van het Haags Verdrag. Zij ondersteunen landen die willen toetreden tot dit verdrag en hun regelgeving en procedures eraan willen aanpassen. In 2014 bereidde het bureau de 'Special commission' voor die plaats zal vinden in juni 2015. Hiervoor werden verschillende vragenlijsten rondgestuurd, die ook door het VCA werden ingevuld. Het VCA zal deelnemen aan deze commissie in 2015.

6. Buitenlandse delegaties en missies

In 2014 ondernam het VCA 3 missies naar het buitenland. Ook ging het VCA 2 keer naar het buitenland voor een overleg. Daarnaast ontving het VCA 9 delegaties uit het buitenland. Er werd een Franstalige en Engelstalige brochure ontwikkeld in 2014 ter ondersteuning van deze opdracht.

6.1 Zuid-Afrika

In januari 2014 vertrok het VCA op missie naar Zuid-Afrika. Naast het VCA nam ook de adoptiedienst FIAC-Horizon deel aan deze missie. De reden voor de missie lag in het feit dat de centrale autoriteit van Zuid-Afrika (SACA) de samenwerking met FIAC-Horizon wilde wijzigen. In 2013 werd duidelijk dat de jarenlange samenwerking met een adoptiedienst ter plaatse niet meer mogelijk zou zijn. SACA wees een nieuw contact aan voor FIAC-Horizon. Om deze samenwerking op te starten moest een overeenkomst gesloten worden met de betrokken dienst en met SACA.

Tijdens de missie was er overleg met de Vlaamse vertegenwoordiging in Zuid-Afrika en de Belgische ambassade dat gevolgd werd door een overleg bij SACA. Bij dit laatste overleg waren zowel de oude partner als de nieuwe partner aanwezig. Op die manier konden zeer duidelijke afspraken gemaakt worden over de toekomstige werking. Het bezoek aan beide organisaties ter plaatse bevestigde de goede werking van beide organisaties en de nood aan adoptieouders. Er was ook een overleg bij UNICEF.

Na de missie diende de adoptiedienst een volledig inlichtingendossier in op 2 april 2014, wat op 5 juni werd goedgekeurd. De adoptiedienst had nog 10 lopende dossiers die via het nieuwe kanaal als proefdossier zullen functioneren.

6.2 Kazachstan

De adoptiedienst Ray of Hope deed in 2013 een prospectie-aanvraag om het kanaal Kazachstan te openen nadat het land het Verdrag van Den Haag ratificeerde. Uit een eerste controle bleek

dat een samenwerking enkel mogelijk zou zijn via de Franstalige adoptiedienst Larissa. De Kazachse overheid wil maar één dienst per land erkennen. Om na te gaan of een dergelijke samenwerking mogelijk was, werd de missie gepland samen met de Franstalige gemeenschap. De missie vond plaats in februari 2014.

Er was een overleg met de Belgische ambassade, de contactpersoon van Larissa, de directrice van de centrale autoriteit in Kazachstan en met de dienst 'Département du service consulaire', verantwoordelijk voor het belang van het kind voor en na de adoptie. De missie toonde aan dat het geen probleem zou zijn om te werken via een samenwerking met Larissa. Er waren wel nog veel onduidelijkheden over de werkwijze ter plaatse. Het belang van nazorgrapporten kwam ook heel expliciet aan bod. Een aantal adoptieouders die in het verleden (vrij) adopteerden uit Kazachstan voldeden niet aan de nazorgverplichtingen en het VCA werd gevraagd om dit mee op te volgen.

In mei 2014 ontving het VCA een inlichtingen-dossier van de adoptiedienst Ray of Hope. Het kanaalonderzoek werd opgeschort in september omdat het VCA nog bijkomende vragen stelde aan de dienst. In oktober besliste Ray of Hope om het kanaalonderzoek niet verder te zetten omwille van de onduidelijke werkwijze ter plaatse en de onzekerheid over de kindprofielen.

In navolging van de missie schreef het VCA samen met de Kazachse consul, in maart en oktober 2014, alle adoptieouders aan die niet voldeden aan de nazorgverplichtingen. Sommige van hen reageerden. Van anderen ontving het VCA geen enkele reactie.

6.3 Ethiopië

De missie naar Ethiopië gebeurde ten gevolge van verschillende gebeurtenissen. In 2013 had het VCA een onderzoek laten uitvoeren door de SSI waaruit bleek dat er geen signalen waren rond fouten in de adoptiedossiers maar waarin wel een bezorgdheid werd geuit over de verschillen in de samenstelling van de kinddossiers. De missie had dus als eerste doel de weeshuizen te sensibiliseren over de opmaak van de kinddossiers. Daarnaast had het

VCA tweemaal overleg met adoptieouders die adopteerden uit Ethiopië en bezorgd waren over de rootsonderzoeken die al dan niet mogelijk zouden zijn in het land. Tijdens de missie wilde het VCA zicht krijgen op de (on)mogelijkheden voor rootsonderzoek. Ten slotte stelde het VCA in 2014 een sterke daling van het aantal kindtoewijzingen vast. Via deze missie wilde het VCA een zicht krijgen op de toekomst van adopties uit Ethiopië in de hoop een perspectief te kunnen bieden aan de wachtende kandidaat-adoptieouders.

Tijdens het bezoek aan Ethiopië had het VCA een overleg met de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Addis Abeba, de Belgische ambassade, UNICEF, de Franse ambassade, een inspecteur van de politie, enkele plaatselijke verantwoordelijken van het Ministry of Woman's children's and Youth Affairs (MOWCYA), de bevoegde autoriteit en met de federale MOWCYA, die in elk adoptiedossier een advies dient te geven. Het VCA had ook gesprekken met de contactpersonen van de adoptiediensten. Daarnaast bezocht het VCA alle tehuizen waar de adoptiediensten een samenwerking mee hebben (of mee willen opstarten) en hadden zij een gesprek met een

geboortemoeder die toestemming gaf voor de adoptie.

Na de missie concludeerde het VCA dat het nog steeds mogelijk is om te adopteren uit Ethiopië op een positieve manier. Enkele contacten moeten wel bijgestuurd worden om zo beter te voldoen aan het subsidiariteitsprincipe. Er zijn afspraken gemaakt met de weeshuizen om de dossiersamenstelling beter te doen aansluiten bij de vragen van geadopteerden. Alle betrokkenen in Ethiopië willen graag helpen bij zoektochten van geadopteerden maar ze kunnen geen garanties geven over het resultaat van de zoektocht. Het belang van nazorgrapporten is verschillende keren aan bod gekomen in overlegmomenten. De Ethiopische overheid doet grote inspanningen om de kinderen in eigen land op te vangen en te ondersteunen. Hierdoor daalt hun nood aan kandidaat-adoptieouders uit het buitenland. Het aantal adopties uit Ethiopië zal dus niet stijgen (en de wachttijd voor de adoptieouders zal niet dalen) maar er blijft een nood bestaan, ook voor oudere kinderen, siblings of kinderen met een medisch probleem.

6.4 Overleg in het buitenland

Het VCA had in 2014 een overleg met twee adoptiediensten uit de Verenigde Staten, samen met Het Kleine Mirakel die een samenwerking met deze diensten overwoog.

Naar aanleiding van enkele adoptieplaatsingen uit Portugal bij Vlaamse kandidaat-adoptieouders die niet door konden gaan, werd het VCA uitgenodigd door de centrale autoriteit in Portugal om de samenwerking te verbeteren. In het overleg werd een nieuwe manier van samenwerking voorgesteld. Gelet op de moeilijkere kindprofielen is het weinig zinvol om nog langer te werken met een wachtlijst bij één dienst. Als er voor een bepaald kind een kandidaat-adoptiegezin gevonden wordt, ongeacht bij welke adoptiedienst, dan kan ervoor bemiddeld worden. Deze manier van werken zal in 2015 geïmplementeerd worden.

6.5 Delegaties

De bevoegde autoriteit van de Ivoorkust kwam naar aanleiding van de samenwerking met de Franse gemeenschap op werkbezoek naar België. Aangezien verschillende Vlaamse adoptiediensten ook prospectie doen voor adopties uit dit land, had het VCA tijdens het bezoek ook een overleg met deze delegatie. Een delegatie uit Ethiopië kwam op eigen initiatief naar België om de werking van de Vlaamse en Franstalige adoptiediensten te bekijken. Het VCA ontving de delegatie.

Op vraag van het VCA had de Belgische ambassade in China eind 2013 een overleg met de bevoegde autoriteit over de adoptiesamenwerking. Naar aanleiding daarvan kwam een delegatie van de Chinese overheid in mei 2014 op bezoek naar België om de werking van de verschillende erkende adoptiediensten beter te leren kennen. Naast formeel overleg was er ook ruimte voor contact met enkele geadopteerde kinderen uit China.

In het kader van de accreditatie-aanvraag van de adoptiedienst Ray of Hope bracht de Vietnamese overheid een plaatsbezoek aan België. Het VCA ontving de delegatie en beantwoordde alle vragen die nog leefden bij de betrokken diensten.

In het najaar werd een delegatie uit Kazachstan ontvangen. Zij bezochten een aantal landen in Europa in het kader van het hebben van een regelmatig contact met de diensten waar ze mee samenwerken of samenwerkten. Samen met de Franse gemeenschap ontving het VCA de delegatie. Zij ontmoetten ook verschillende geadopteerde kinderen.

Eind 2014 ontving het VCA samen met de Franse gemeenschap een delegatie uit Burkina Faso. Dit kanaal ging in 2014 definitief open en tijdens een overleg met de delegatie werd de samenwerking besproken. Tijdens dit bezoek aan België ontmoetten zij ook verschillende geadopteerde kinderen.

Op vraag van de adoptiediensten ontving het VCA een delegatie uit de Verenigde Staten (toekomstige contactpersoon in een nieuw kanaal) en Honduras (contactpersoon). In juli had het VCA een overleg met de contactpersoon van het weeshuis Tumaini uit DR Congo. Dit overleg vond plaats omwille van de moeilijke situatie ter plaatse door het moratorium ingevoerd door Congolese autoriteiten.

6.6 Ondersteuning programma's

Art. 20 §2, 22° van het decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen dd. 20 januari 2012 geeft volgende opdracht aan het VCA:

‘Ontwikkelen of ondersteunen van programma's in binnen- en buitenland die de doelstellingen ondersteunen van het Verdrag van Den Haag van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen en van het Internationaal Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, door België geratificeerd en goedgekeurd met de wet van 25 november 1991’.

In het kader van deze opdracht ondersteunde het VCA 4 programma's, waarvan 3 zich situeerden in het buitenland en 1 in het binnenland.

Aan Tumaini in DR Congo werd 3592,50 euro toegekend voor de opvang van kinderen in pleeggezinnen en ter ondersteuning van de opvang van de kinderen waarvoor de vzw voogd was. Voor de organisatie van een forum rond adoptie in Togo bood het VCA samen met de adoptiedienst Ray of Hope een inhoudelijke input en een financiële bijdrage van 2000 euro. De bevoegde autoriteit in Haïti ontving 5000 euro voor de implementatie van het Haags Verdrag. Tenslotte ontving de Leuvense adoptiestudie een bijdrage van 5520 euro om zo hun lange termijn onderzoek te kunnen verderzetten.

2. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Overzicht cijfers

	2005 ⁽¹⁾	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aanmeldingen	626	884	831	597	592	560	351	312	324	319
Vorbereidingen ⁽²⁾	377	613	482	440	331	330	222	159	107	105
Tussenvonnissen		604	595	466	358	280	191	202	145	119
Maatschappelijke onderzoeken	288	403	500	601	362	327	303	190	162	127
Geschiktheidsvonnissen ⁽³⁾	233	297	428	422	297	221	154	106	103	64
Aangekomen kinderen	172	162	176	210	244	205	180	122	73	61
Erkenning en registratie ⁽⁴⁾		179	155	186	209	176	151	99	63	37

2.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

Bron: VCA

- (1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking waardoor de eerste erkenningen en registraties pas in 2006 gerealiseerd werden.
- (2) Het betreft de uitgereikte attesten van voorbereiding voor een eerste adoptie.
- (3) Het betreft het aantal door de jeugdrechtsbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die het VCA ontvangen heeft (voor 2013: ontvangen op 11 februari 2014. 2005 geeft een gecombineerd cijfer van beginseltoestemming met 24 geschiktheidsvonnissen na het in voege treden van de nieuwe wet in september 2005).
- (4) Het betreft het aantal registraties van de erkenningen van interlandelijke adopties waarover het VCA door de FCA werd ingelicht op 12 februari 2014.

1. Aanmeldingen

Bij de aanmeldingen van 2014 is vooral de sterke daling van het aantal kandidaten voor een tweede adoptie opvallend van 25 naar 8 ofwel 2,5%. De evolutie van de afgelopen jaren waarbij het percentage aanvragen van alleenstaanden en holebikoppels stijgt, zet zich voort. Dit heeft te maken met het feit dat de mogelijkheden voor alleenstaanden in de landen van herkomst gestegen zijn en er voor het eerst ook een perspectief is op herkomstlanden voor holebikoppels. Tabel 2.2 geeft gedetailleerd de kenmerken weer van de aanmeldingen.

Aanmeldingen

	2013		2014	
Aantal aanmeldingen	324	%	319	%
Waarvan				
- alleenstaanden	37	11,4	47	14,7
- heterokoppel	266	82,1	249	78,1
- holebikoppel (M+M;V+V)	21 (19;2)	6,5	23 (21;2)	7,2
en waarvan				
- tweede en volgende adopties	25	7,7	8	2,5
- intrafamiliaal	43	13,3	36	11,3

2.2 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie

Bron: VCA

36 aanmeldingen kwamen van kandidaat-adoptieouders die een kind van hun familie in het buitenland willen adopteren.

2. Voorbereiding

Iedereen die een kind wil adopteren, moet een voorbereiding op adoptie volgen. Wie voor een tweede keer adopteert, moet de voorbereiding niet opnieuw volgen. In 2013 werd het instroombeheer ingevoerd. Dit betekent dat het aantal kandidaten dat kan starten met de procedure wordt afgestemd op het aantal kinderen dat nood heeft aan adoptieouders, het aantal kinderen dat door Vlaamse adoptieouders geadopteerd zal kunnen worden.

Het aantal kandidaten dat in 2014 mocht doorstromen werd berekend op basis van het aantal geplaatste kinderen in de afgelopen 2 jaar, het aantal kandidaat-adoptieouders dat een attest van voorbereiding of geschiktheidsvonnis heeft maar geen bemiddelingsovereenkomst en evoluties in de herkomstlanden.

Het VCA bepaalde zo dat 141 kandidaat-adoptieouders mochten doorstromen. Dit betekent dat zij ofwel konden starten met de voorbereiding (eerste adopties) ofwel een duplicaat konden krijgen om een verzoekschrift in te dienen bij de jeugdrechtbank (tweede adopties).

De voorbereiding op adoptie werd in 2014 verzorgd door het erkende Steunpunt Adoptie. Zij organiseren de voorbereiding voor mensen die een niet-gekend kind willen adopteren (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie), maar ook voor de kandidaat-adoptieouders die een kind van hun familie willen adopteren (intrafamiliale adoptie).

2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind

Deze voorbereiding bestaat uit 2 delen: een infosessie en de verdere voorbereiding.

Alle kandidaat-adoptieouders die voor een eerste keer adopteren, moeten een infosessie volgen. Deze infosessie duurt een halve dag en daarin krijgen zij minstens uitleg over de voorwaarden van België en van de landen van herkomst, de wachttijden, de kindprofielen en de mogelijkheid tot zelfstandige adoptie. Ze betalen hiervoor 25 euro en hebben na afloop 60 dagen tijd om te bevestigen of zij de voorbereiding willen verderzetten. Steunpunt Adoptie organiseerde in 2014 viermaal dergelijke infosessie. In totaal volgden 215 gezinnen (koppels of alleenstaanden) de infosessie in 2014 en 182 van deze families bevestigden binnen de termijn dat zij de voorbereiding

wilden verderzetten.

In 2014 mochten 141 gezinnen starten met de voorbereiding. Hiervan kregen er 22 een duplicaat van hun attest voor een tweede adoptie. De anderen betaalden 250 euro voor de voorbereidingssessies waarvan 91 gezinnen voor een eerste adoptie uiteindelijk de voorbereiding afrondden.

Steunpunt Adoptie blijft de adoptiedriehoek, die ingaat op de verschillende relaties tussen de geboorteouders, de geadopteerde en de adoptieouders, als een rode draad doorheen het voorbereidingsprogramma gebruiken. Het tracht een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen over de interlandelijke adoptie van een kind en informeert over het verloop van de procedure, de positie van het Haags Adoptieverdrag, rouwen en verlieservaring bij de betrokken partijen, hechting in het kader van adoptie en over opvoeding en identiteitsvorming bij een adoptiekind.

Sinds 2014 is er in de voorbereiding ook extra aandacht voor de adoptie van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften aangezien een belangrijk deel van de geplaatste kinderen hieronder vallen.

Het gaat dan om oudere kinderen (+ 6 jaar), kinderen met een medisch probleem (gespleten lip, hartproblemen, ontbrekende ledematen, ...), kinderen met een ontwikkelingsachterstand, kinderen met gedragsproblemen of een moeilijke achtergrond (verwaarlozing, mishandeling, vele scheidingen, ...) of om kinderen die samen met een broertje of zusje geplaatst worden (siblings).

2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie

De voorbereiding op een intrafamiliale adoptie verloopt ook in 2 fasen: een eerste gesprek met het VCA en een voorbereiding door Steunpunt Adoptie. Na/bij de aanmelding moeten kandidaat-adoptieouders een vragenlijst invullen over de situatie van het te adopteren kind. In 2014 ontving het VCA 39 dergelijke vragenlijsten voor de adoptie van een kind van de familie. Deze aanvragen gaan uit van personen die een kind willen adopteren dat met hen verwant is en in het buitenland verblijft. Er gingen 28 kandidaat-adoptieouders in op de uitnodiging tot een individueel gesprek bij het VCA.

Tijdens dit gesprek lichtte het VCA hen de verplichte adoptieprocedure uitvoerig toe en werd er verder ingegaan op hun specifieke

adoptieproject. Nadien kregen zij een schriftelijke neerslag van dit gesprek waarin een eerste inschatting gegeven werd over de realiseerbaarheid van de geplande adoptie. Deze inschatting bestaat uit informatie over de adoptabiliteit van het kind (worden alle toestemmingen gegeven?), de subsidiariteit van de adoptie (zijn er geen andere oplossingen ter plaatse voor het kind?) en de specifieke situatie in het land van herkomst (voldoen de toekomstige adoptieouders en- kind aan de voorwaarden van het land, is een adoptiesamenwerking mogelijk met het land van herkomst, heeft het VCA ervaring met dit land?).

Als op basis van deze informatie blijkt dat het weinig zin heeft om de procedure verder te zetten omdat er zich problemen zullen voordoen verder in de procedure, dan worden de kandidaat-adoptieouders hierover ingelicht via deze inschatting. Zo vermijdt het VCA dat er hooggespannen maar onrealistische verwachtingen ontstaan bij het kind en/of bij zijn familie.

Op basis van de inschatting van het VCA beslissen de kandidaat-adoptieouders of ze de rest van de procedure willen doorlopen of niet.

Als zij verder willen gaan dan verwijst het VCA hen door naar een voorbereidingsprogramma dat gegeven wordt door Steunpunt Adoptie. Hierin wordt vooral aandacht besteed aan de eigenheid van adoptie en de betekenis ervan voor de 3 betrokken partijen, nl. de geboorteouder(s), het adoptiekind en de adoptieouder(s), binnen deze specifieke adoptiecontext. Dit programma wordt een paar keer per jaar georganiseerd, rekening houdend met het aantal aanvragen. In 2014 ging het om 3 voorbereidingen op een intrafamiliale adoptie nl. in februari, juni en november. Er waren 14 kandidaat-adoptieouders voor een intrafamiliale adoptie die het voorbereidingsprogramma afronden en een attest van voorbereiding kregen.

Sommige kandidaat-adoptieouders leven onbewust de Belgische regelgeving niet na door een adoptie te laten uitspreken in het land van herkomst voordat ze geschikt verklaard zijn. Voor deze kandidaat-adoptieouders bestaat de mogelijkheid om de adoptie te regulariseren. Dit betekent dat de Federale Centrale Autoriteit (FCA) in uitzonderlijke omstandigheden de kandidaat-adoptieouders de toestemming kan geven om de Belgische adoptieprocedure

(voorbereiding, maatschappelijk onderzoek en geschiktheidsvonnis) toch op te starten ook al is er al een vonnis uitgesproken in het land van herkomst. Na de geschiktheidsprocedure kan de FCA de adoptie erkennen. Dit is alleen mogelijk in het kader van intrafamiliale adopties die aan strikte voorwaarden voldoen. Het VCA verwees 4 kandidaat-adoptieouders door naar de FCA om zo een regularisatie aan te vragen (Guinea en 3 X DR Congo).

3. Maatschappelijk onderzoek

In het kader van de geschiktheidsprocedure beveelt de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek. Dit maatschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd door één van de erkende diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) die bij besluit van de Vlaamse Regering hiervoor de aangewezen instanties zijn. Het VCA zorgt voor de toewijzing van de opdrachten aan de verschillende diensten. De werkwijze van de DMO's is neergeschreven in een draaiboek dat constant bijgestuurd en geoptimaliseerd wordt.

In 2014 werd het nieuwe theoretische raamwerk in gebruik genomen samen met een nieuw semi-gestructureerd interview.

Naast de opdrachten voor maatschappelijke onderzoeken staan de diensten ook in voor de actualisering van dit onderzoek wanneer kandidaat-adoptieouders een verzoek tot verlenging van hun geschiktheidsvonnis indienen bij de jeugdrechtbank. Dergelijke actualisering is enkel nog nodig als er wijzigingen zijn in het gezin van de kandidaat-adoptieouders die hun geschiktheid kunnen beïnvloeden. Als er geen wijzigingen zijn, dan

kan het geschiktheidsvonnis automatisch met 2 jaar verlengd worden. Het VCA moet nagaan of een actualisering nodig is of niet. Dit onderzoek gebeurt aan de hand van het attest gezinssamenstelling, een vragenlijst in te vullen door de kandidaat-adoptieouders en enkele vragen aan de adoptiedienst. Het VCA maakt dan een attest op voor de rechtbank waarna ofwel een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek wordt opgestart, ofwel de geschiktheid automatisch wordt verlengd. Het VCA kreeg 36 vragen van de rechtbank voor dergelijke automatische verlenging in 2014 en eenmaal werd onmiddellijk een actualisatie gevraagd omdat de kandidaat-adoptieouders ook een uitbreiding wilden van hun geschiktheid. In 30 gevallen kon het VCA vaststellen dat er geen wijzigingen waren in het gezin, voor 6 gezinnen diende wel een actualisatie te gebeuren. In 2014 werden 30 vonnissen automatisch verlengd.

3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek

Een maatschappelijk onderzoek wordt opgestart na een tussenvonnis van de jeugdrechtbank waarin een dergelijk onderzoek wordt bevolen. In 2014 werden 119 tussenvonnissen uitgesproken.

Bovendien werden ook 10 vonnissen uitgesproken waarin een aanvullend onderzoek, eventueel na uitstel, werd bevolen. In totaal kregen de DMO's dus 127 opdrachten. Bovenop deze vonnissen kregen ze 7 vragen naar actualisering van het verslag na onderzoek door het VCA naar de wijzigingen in het gezin. Een maatschappelijk onderzoek bestaat uit 4 gesprekken. In een vijfde adviesgesprek wordt het advies toegelicht aan de kandidaat-adoptieouders. Zij kunnen hierin materiële fouten rechtzetten. Inhoudelijke discussie is niet mogelijk, dit behoort tot de bevoegdheid van de rechtbank. Door dit extra gesprek wordt voorkomen dat kandidaat-adoptieouders een eventueel negatief advies moeten lezen zonder toelichting. In 2014 gebeurde een bevraging

bij zowel de kandidaat-adoptieouders als de medewerkers van de diensten om na te gaan of dit feedbackgesprek effectief plaatsvindt en of de beoogde doelstellingen worden bereikt.

Conform de regelgeving moet de DMO het onderzoek binnen de 2 maanden na het tussenvonnis afronden, maar dat is onmogelijk. Er verloopt meestal al enige tijd voordat de opdracht bij de DMO aankomt en zowel voor de kandidaat-adoptieouders als voor de DMO is het zelden mogelijk om de reeks van 4 gesprekken onmiddellijk aan te vatten. Dit, samen met de 2 teambesprekingen en de opmaak van het verslag, kan onmogelijk afgerond worden binnen de 2 maanden na het tussenvonnis.

De diensten stellen wel alles in het werk om,

eenmaal het onderzoek gestart is, de termijn van 2 maanden te respecteren. De tijd tussen het eerste gesprek en de afronding van het onderzoek (het verslag) blijft dan ook onder de 60 dagen met een gemiddelde duur van 55 dagen.

De wachttijd om te starten met het maatschappelijk onderzoek bedroeg in 2014 gemiddeld 13 weken tussen het vonnis en het eerste gesprek. Deze wachttijd blijft redelijk hoog maar dit heeft vooral te maken met een aantal uitzonderlijk lange wachttijden (gemiddeld 23 weken) omwille van uitstel gevraagd door de rechtbank bij een aanvullend onderzoek.

3.2 Adviezen

Het aantal afgewerkte maatschappelijke onderzoeken blijft in 2014 verder dalen.

Een deel van de maatschappelijke onderzoeken was al opgestart in 2013 en een deel zal pas in 2015 behandeld worden door de familierechtbank.

Het aantal positieve adviezen voor 1 of voor meerdere kinderen daalt in 2014 tot 59%. Eén gezin kreeg een positief advies voor 1 kind maar negatief voor 2 kinderen. De 22,8% negatieve adviezen is een lichte daling t.o.v. 2013. Het aantal kandidaat-adoptieouders dat een uitstel als advies kreeg, steeg tot bijna 15% (+4,5%). De termijn van uitstel schommelde tussen 6 en 24 maanden. Er werd 1 maatschappelijk onderzoek stopgezet of opgeschort op vraag van de kandidaat-adoptieouders zelf. In tabel 2.3 staan alle adviezen op een rij.

Maatschappelijk onderzoek

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Negatief	82	95	54	69	81	38	38	29
Risicofactoren	3	26	16	1	1			
Bijkomende gesprekken	0	9	1	4	1			1
Uitstel ⁽¹⁾	22	35	31	30	20	21	17	19
Uitstel voor 1, negatief voor 2					3		1	1
Neutraal	5	16	4		1			
Positief	317	348	199	165	145	101	88	58
Positief voor 1 specifiek kind	4	8		10	3	2	1	3
Positief voor 1 ouder kind		1		1		1		1
Positief voor kind met specifieke ondersteuningsbehoefte								1
Positief voor 1 of 2	8	13	11	7	8	7	5	4
Positief voor 1 of meer	1	4	1	1		1		
Positief voor 1, negatief voor 2	15		1	8	9	7	2	1
Positief voor 2	16	15	18	15	15	6	7	7
Positief voor specifieke kinderen	2	2	7		3	1		
Positief voor 3		1					1	1
Stoppen ⁽²⁾	15	28	19	16	13	5	2	1
Totaal	500	601	362	327	303	190	162	127

2.3 Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek

Bron: VCA

(1) Voor 2014 van 6 maanden tot 24 maanden.

(2) Na minstens 1 gesprek waarvan een rapport werd afgeleverd: zwangerschap, opschorting of stopzetting door kandidaat-adoptanten.

3.3 Geschiktheidsvonnissen

Het geschiktheidsvonnis wordt uitgesproken door de rechtbank. In 2014 werden de jeugdrechtbanken hervormd en de familierechtbanken opgericht. Sinds 1 september 2014 is adoptie een bevoegdheid van de familierechtbank. Het VCA ontvangt niet systematisch de vonnissen waarbij de rechtbank negatief oordeelt over de geschiktheid. Enkel de vonnissen waarin de geschiktheid wordt uitgesproken of bijkomende onderzoeken

worden bevolen, moeten door de familie-rechtbank, via de FCA, aan het VCA gemeld worden. Er werden in 2014 toch 7 vonnissen van niet-geschiktheid bezorgd aan het VCA, telkens na een negatief advies van de dienst voor maatschappelijk onderzoek. In 2014 werden er 63 geschiktheidsvonnissen afgeleverd door de rechtbanken. In 2014 verkreeg niemand een geschiktheidsvonnis na een procedure voor het Hof van Beroep. Er kregen 30 kandidaat-adoptieouders een

automatische verlenging van hun geschiktheidsvonnis en 6 kandidaat-adoptieouders kregen een verlenging na een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek.

In tabel 2.4 worden de geschiktheidsvonnissen weergegeven gekoppeld aan het advies dat de dienst voor maatschappelijk onderzoek gaf. Er werden 9 vonnissen uitgesproken waarin aanvullend onderzoek werd bevolen die gedetailleerd vermeld worden in tabel 2.5.

Beslissing jeugdrechtbank ⁽¹⁾	Overzicht beslissingen jeugdrechtbank									
	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek									
	Negatief	Positief 1 kind	Positief, 1 of 2 kinderen	Positief voor 1, negatief voor 2	Positief voor 2	Positief voor 3	Positief, specifieke kinderen	Positief, 1 ouder	Uitstel	Attest automatische verlenging
Geschikt, 1 kind	4	37						1	5	
Geschikt, ouder kind	1									
Geschikt, specifiek kind							3			
Geschikt, 1 of 2 kinderen		1	3	1						
Geschikt, 2 kinderen					6					
Geschikt, 3 kinderen						1				
Verlenging geschiktheidsvonnis	1	5								
Automatische verlenging geschiktheidsvonnis										30
Totaal	6	43	3	1	6	1	3	1	5	30

2.4 Overzicht beslissingen jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2014

Bron: VCA

(1) Vonnissen uitgesproken in 2014 waarvan het VCA op de hoogte werd gebracht tot 18 februari 2015.

Beslissing jeugdrechtbank	Aanvullende onderzoeken		
	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek		
	Negatief	Uitstel	Totaal
Aanvullend onderzoek	4	3	8
Aanvullend onderzoek na uitstel	0	1	1
Totaal	4	4	9

2.5 Overzicht aanvullende onderzoeken jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2014

Bron: VCA

4. Bemiddeling

De meeste kandidaat-adoptieouders doen een beroep op een adoptiedienst voor bemiddeling. Deze diensten werken met door het VCA goedgekeurde kanalen. Daarnaast probeert een beperkt aantal kandidaat-adoptieouders hun adoptie te realiseren via een zelfstandige adoptie. Dit geldt vooral voor de intrafamiliale adopties. Het VCA onderzoekt en beoordeelt alle zelfstandige adoptieprojecten.

4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten

In 2014 werden 61 kinderen opgenomen in een adoptiegezin in Vlaanderen na bemiddeling door 1 van de 3 erkende adoptiediensten: Ray of Hope, FIAC-Horizon en Het Kleine Mirakel. Deze kinderen kwamen uit 12 verschillende landen. Naast de landen waarmee al een samenwerking bestaat, gaan deze diensten ook op zoek naar nieuwe herkomstlanden

waar nood is aan adoptie. Dit gebeurt via kanaalonderzoeken.

Kanaalonderzoeken

Adoptiediensten die in een nieuw land een adoptiesamenwerking willen opzetten, hebben hiervoor toestemming nodig van het VCA. Het VCA verleent deze toestemming na het voeren van een kanaalonderzoek dat gebaseerd is op een uitgebreid inlichtingendossier van de adoptiedienst. Een kanaalonderzoek houdt een grondige analyse in van de wetgeving en de plaatselijke procedures die worden getoetst aan het Haags Adoptieverdrag en de Belgische adoptiewetgeving. Daarnaast worden de betrokken organisaties en contactpersonen onderzocht en worden de financiële transacties, die nodig zijn om een adoptie tot stand te brengen, doorgelicht. Het voeren van kanaalonderzoeken gebeurt altijd in samenwerking met verschillende externe partners (buitenlandse zaken, NGO's, andere centrale autoriteiten, ...) en met de betrokken

buitenlandse instanties, zoals de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Vooral voor de landen die het Adoptieverdrag van Den Haag (nog) niet ratificeerden, moet er vaak lang gewerkt worden aan een procedure die alle garanties kan bieden die onze Belgische wetgeving vereist. Af en toe is een bezoek ter plaatse van het VCA ook nodig voordat een kanaalonderzoek kan worden afgerond.

In 2014 wijzigde de procedure voor het onderzoeken en openen van nieuwe kanalen. Voorheen konden adoptiediensten maximaal 3 proefdossiers opstarten. Dit zorgde soms voor problemen omdat herkomstlanden bv. meer dossiers vroegen of extra dossiers toelieten na de eerste toewijzingen. Vanaf november 2014 wordt per kanaal bepaald hoeveel proefdossiers kunnen opgestart worden. Een kanaal kan ook sneller definitief geopend worden. In plaats van drie afgeronde proefdossiers volstaat sinds november 2014 een positieve evaluatie van 1 afgerond dossier en 3 kindtoewijzingen.

De procedure voor het starten van een nieuw kanaal verloopt in verschillende fases:

- De adoptiedienst vraagt toestemming om prospectie te doen in een bepaald land.
- Het VCA verleent toestemming voor de prospectie, tenzij het onmiddellijk al tegenindicaties kan geven (bv. moratorium wegens wetswijzigingen ter plaatse, zware ramp die adopties voorlopig uitsluiten, ...).
- Verschillende adoptiediensten kunnen in 1 land tegelijk prospectie doen.
- De adoptiedienst legt vervolgens de regelgeving voor aan het VCA die een niet bindend advies geeft hierover.
- Na het advies van het VCA, beslist de adoptiedienst of zij een inlichtingendossier samenstelt met onder meer informatie over hun contactpersonen, de procedure ter plaatse, hun reisverslag, ... Dit inlichtingendossier dienen zij in bij het VCA.
- Het VCA voert een kanaalonderzoek uit en beoordeelt het kanaal.
- Als de beoordeling positief is, geeft het VCA een voorlopig akkoord aan de adoptiedienst en de toelating om een aantal proefdossiers op te starten via dat bepaalde kanaal.

- Na afronding van 1 proefdossier en 3 kindtoewijzingen, kan de werking door het VCA geëvalueerd worden op basis van de ervaring van de adoptieouders, de adoptiedienst, de FCA en het VCA. Als de evaluatie positief is, kan het VCA een definitieve goedkeuring van het kanaal geven waarna de adoptiedienst een wachtlijst kan aanleggen.

De adoptiediensten dienden in 2014 in totaal 4 nieuwe aanvragen in om kanaalprospectie te doen. Het VCA gaf voor die 4 landen toestemming om te starten met prospectie. Er werden geen prospecties geweigerd. Voor 6 landen liep de prospectie verder uit vorige jaren.

Er werden 3 prospecties stopgezet door de adoptiedienst. De prospectie in Kazachstan werd stopgezet na indiening van het inlichtingendossier. Kameroen werd stopgezet in proeffase omwille van de moeilijke werking ter plaatse. Voor Letland werd beslist tot stopzetting na negatief advies over de wetgeving gecombineerd met de vaststelling dat

er voor de kindprofielen uit dit land vermoedelijk onvoldoende Vlaamse ouders gevonden zouden worden.

Het VCA ontving 6 aanvragen voor advies over de wetgeving en kon 7 adviezen geven. Er werden 9 nieuwe inlichtingendossiers ingediend door de adoptiediensten en 5 dossiers lopen verder in 2015.

Het VCA verleende een voorlopig akkoord voor 4 kanalen. In 2014 konden er 3 samenwerkingen definitief goedgekeurd worden: Burkina Faso, Oeganda (Kaja Nafasi) en Guinea. Er waren al 11 landen in proeffase voor 2014 en deze proeffase kon nog niet worden afgerond.

In totaal waren er 14 landen met lopende kanalen in 2014 (Marokko, Ethiopië, Sri Lanka, China, India, Burkina Faso, Polen, Kenia, Oeganda-Kaja Nafasi, Guinea, Zuid-Afrika, Colombia, Filipijnen en Thailand).

In tabel 2.6 volgt een overzicht van alle kanalen per adoptiedienst.

Het Kleine Mirakel

In 2014 had het Kleine Mirakel 4 lopende kanalen. Het kanaal Kenia, definitief geopend in 2013, werd in 2014 opgeschort door de Keniaanse autoriteiten. Voorlopig kunnen er dus geen dossiers worden afgewerkt. Nadat in 2013 geen enkel kind geplaatst kon worden, is Polen het tweede grootste herkomstland in 2014 met 12 plaatsingen. Polen kan veel kinderen plaatsen bij families in Polen zelf waardoor enkel moeilijk plaatsbare kinderen (oudere kinderen, meer dan 1 kind tegelijk, kinderen met medische problemen) voorgesteld kunnen worden aan Vlaamse adoptiegezinnen. Ook Guinea kon definitief geopend worden in 2014. Het Kleine Mirakel kon 4 kinderen plaatsen uit dit land. Het kanaal Kaja Nafasi in Oeganda kon in 2014 definitief geopend worden en er kwamen nog 2 kinderen aan in 2014. Het gaat om een tehuis waar een beperkt aantal kinderen verblijven en enkel als er geen enkele andere oplossing is, worden er kinderen voorgesteld aan Vlaamse adoptiegezinnen.

Het Kleine Mirakel heeft in Oeganda nog 2 kanalen in proeffase. Uit beide tehuizen konden er kinderen worden toegewezen in 2014, in totaal 7. Voor Bulgarije en Gambia

Kanalen per adoptiedienst

	Ray of Hope	Het Kleine Mirakel	FIAC-Horizon
Aanvraag nieuwe kanalen		Oeganda (Amacet) Oeganda (Malaika Babies Home) Cambodja	Bulgarije
Goedkeuring start prospectie ⁽¹⁾		Oeganda (Amacet) Oeganda (Malaika Babies Home) Cambodja	Bulgarije
Lopende prospectie	Jamaica Benin Burundi	Ivoorkust Rusland Cambodja	
Stopgezette prospectie	Kazachstan	Letland Kameroen	
Ontvangst wetgeving		Verenigde Staten Florida Verenigde Staten New York Oeganda Cambodja	Bulgarije Oeganda
Adviezen wetgeving Negatief (-) Positief (+)		Oeganda 2x (-) Verenigde Staten Florida (+) Verenigde Staten New York (+) Cambodja (+)	Oeganda 2x (-)
Ontvangst inlichtingendossier	Vietnam DR Congo ⁽²⁾ Kazachstan	Oeganda (Amacet) Dominicaanse Republiek Verenigde Staten New York	Oeganda (Renda) Oeganda (GIDCCO) Zuid-Afrika (Engo)
Voorlopig akkoord (start proeffase)	Vietnam	Oeganda (Amacet)	Moldavië Zuid-Afrika (Engo)
Lopende proeffases (gestart voor 2014)	Haïti Togo	Bulgarije El Salvador ⁽²⁾ Portugal Oeganda (Oasis) Gambia	Chili Honduras Nigeria DR Congo ⁽³⁾
Definitieve goedkeuring	Burkina Faso	Oeganda (Kaja Nafasi) Guinea	
Lopende kanalen	China Ethiopië India Marokko Sri Lanka Burkina Faso	Kenia ⁽³⁾ Polen Oeganda (Kaja Nafasi) Guinea	Colombia Ethiopië Filipijnen Thailand Zuid-Afrika (ABBA)

2.6 Kanalen volgens fase en adoptiedienst bij VCA - 2014

Bron: VCA

(1) In 2014 werden geen prospecties afgekeurd

(2) Akkoord voor proeffase in 2012 onder voorbehoud van accreditatie in het land van herkomst, accreditatie nog niet verkregen.

(3) Het herkomstland besliste tot een tijdelijke opschorting van alle interlandelijke adopties

(+) positief advies

(-) negatief advies

was het ook in 2014 tevergeefs wachten op toewijzingen. Beide landen hebben een iets langere wachttijd waardoor dit niet abnormaal is. Uit Portugal konden ook in 2014 geen plaatsingen gerealiseerd worden ondanks enkele toewijzingen. In een overleg tussen het VCA en de centrale autoriteit van Portugal is beslist om de toekomstige werking anders aan te pakken. Er zal rechtstreeks met het VCA gewerkt worden. Het VCA zal dan via de 3 adoptiediensten nagaan of er Vlaamse adoptieouders zijn die in aanmerking kunnen komen voor een Portugees kind. Deze nieuwe werking zal in 2015 opgezet worden. De accreditatie door El Salvador kon nog niet worden verkregen waardoor er nog geen proefdossiers lopend zijn in dit land. De proefdossiers die lopend waren in Kameroen zijn stopgezet. De werking van het land bleek onverenigbaar met de Belgische vereisten waardoor een samenwerking onmogelijk werd. Mogelijk wordt dit in de toekomst herbekeken wanneer Kameroen het Haags Adoptieverdrag implementeert.

Het Kleine Mirakel kreeg voor 2 landen in prospectie een positief advies over de wetgeving: Verenigde Staten (Florida en New

York) en Cambodja. Voor Oeganda werd opnieuw negatief geadviseerd op basis van de wetgeving. Er lopen nog 2 kanaalonderzoeken (Verenigde Staten New York, Dominicaanse Republiek) verder na 2014.

FIAC-Horizon

FIAC-Horizon heeft als lopende kanalen Zuid-Afrika, Colombia, Filipijnen, Thailand en Ethiopië.

In februari 2013 kregen het VCA en de adoptiedienst bericht van de centrale autoriteit van Zuid-Afrika dat de samenwerking met de Zuid-Afrikaanse adoptiedienst werd stopgezet. De Zuid-Afrikaanse adoptiedienst had teveel samenwerkingsovereenkomsten met buitenlandse diensten. Vanuit de noodzaak aan herverdeling besloot de centrale autoriteit van Zuid-Afrika dat er een nieuwe dienst zou worden voorgesteld aan FIAC-Horizon. Hierdoor was er een tijdelijke stop van nieuwe dossiers voor dit land. Voor lopende dossiers werden in 2014 wel 5 kinderen toegewezen en geplaatst. Tijdens de missie die het VCA samen met de adoptiedienst deed begin 2014, werd een nieuwe samenwerking opgezet. Dit nieuwe kanaal (ENGO) werd goedgekeurd voor

een proeffase. In de loop van 2014 werden de eerste dossiers opgestuurd. Er werden nog geen kinderen toegewezen.

Voor het derde jaar op rij kwamen er geen kindtoewijzingen uit Colombia.

De autoriteiten in DR Congo stopten de uitreiking van uitreisvisa voor adoptiekinderen. De adoptieprocedures in het land liepen wel gewoon verder. In samenspraak met de wachtende kandidaat-adoptieouders werden er via het proefkanaal 3 kinderen toegewezen. DR Congo werkt aan een nieuwe regelgeving en heeft de opschorting van uitreisvisa verlengd. Het is onduidelijk wanneer de nieuwe regelgeving in werking zal treden. Pas daarna zullen de kinderen naar Vlaanderen kunnen komen.

Voor Nigeria gebeurde een tweede kindtoewijzing. Er werd één kind toegewezen aan wachtende ouders voor Chili, de aankomst wordt verwacht in 2015. Er wachten 2 kandidaat-adoptieouders op kindtoewijzingen uit Honduras. Voor Moldavië werden nog geen kandidaten gevonden.

De adoptiedienst kreeg een negatief advies over de wetgeving van Oeganda en 2 kanaalonderzoeken in dit land (Renda, GIDCCO) konden nog niet afgerond worden.

Ray of Hope

Ray of Hope heeft lopende kanalen in Sri Lanka, India, Ethiopië, Marokko, Burkina Faso en China. Bij adopties uit Marokko worden kinderen in Marokko door een kefaal-beslissing (dit is een soort voogdij) geplaatst in een Vlaams gezin. Op basis van deze beslissing krijgen zij de toelating naar België te komen, met het oog op adoptie. Bij hun terugkeer in België dienen de kandidaat-adoptieouders vervolgens een verzoekschrift tot adoptie in bij de Belgische jeugdrechtbank. De Belgische wet voorziet in die mogelijkheid voor weeskinderen en voor kinderen die verlaten verklaard zijn, én die onder toezicht van de Marokkaanse overheid zijn geplaatst. Voor 1 van de kinderen die op deze manier via Ray of Hope werd geplaatst, werd er door het Openbaar

Ministerie in beroep gegaan tegen de adoptie-uitspraak van de jeugdrechtbank. Het Hof van Beroep vernietigde de adoptie-beslissing. Deze zaak wordt momenteel behandeld bij het Hof van Cassatie. Er worden voorlopig geen kindtoewijzingen meer goedgekeurd uit Marokko, omdat deze uitspraak de toekomst van deze kinderen zeer onzeker maakt.

In 2014 kon één kindje worden toegewezen uit Sri Lanka maar de plaatsing kon niet doorgaan. Het kanaal in Burkina Faso kon definitief worden opengesteld. In 2014 kwamen twee kinderen aan uit dit land. In 2014 werd een delegatie van de Chinese overheid ontvangen. Het werd duidelijk dat het land enkel nog buitenlandse ouders zoekt voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften zoals medische problemen of oudere kinderen. De meeste andere kinderen kunnen een thuis vinden in China. In 2014 werden nog twee kinderen geplaatst bij kandidaat-adoptieouders van de

reguliere wachtlijst. Zij wachtten bijna 8 jaar. De procedure voor het lopende proefdossier in Haïti kon worden afgerond in 2014. Ray of Hope kreeg eind 2014 ook een nieuwe accreditatie van Haïti. Zij mogen voor dit land dus ook nieuwe proefdossiers opstarten. In 2014 kwam het eerste kindje aan uit Togo. In 2014 kreeg de adoptiedienst de goedkeuring van zowel het VCA als van de Vietnamese overheid om dossiers op te starten in Vietnam. De eerste dossiers werden opgestuurd en er wordt nu gewacht op de eerste kindtoewijzingen.

Het kanaalonderzoek naar DR Congo werd in 2014 opgeschort omwille van de tijdelijke stopzetting door het herkomstland zelf. Ray of Hope besliste na de indiening van het inlichtingendossier voor Kazachstan om het kanaalonderzoek stop te zetten. Er werd dus geen beslissing genomen in dit onderzoek.

Geplaatste kinderen

In 2014 is er opnieuw een daling van het aantal geplaatste kinderen via een erkende adoptiedienst. De daling van 16% is kleiner dan in 2013. Vlaanderen volgt de internationale tendens, ook in andere landen zet de daling zich voort. Tabel 2.7 geeft een overzicht van de

cijfers van enkele andere ontvangende landen van de afgelopen jaren.

In Vlaanderen blijft Ethiopië het grootste herkomstland maar het aandeel van dit land vermindert wel naar 29,5% t.o.v. 65,8% in 2013. De daling van het aantal kinderen uit Ethiopië

met 30 werd deels opgevangen door andere (nieuwe) herkomstlanden waardoor de totale daling beperkt bleef tot 12. Van de kinderen geplaatst in Vlaanderen komt 2 op de 3 uit een Haags land. In tabel 2.8 staat een overzicht van de geplaatste kinderen uit de verschillende herkomstlanden.

Plaatsingen in andere Europese landen											
Ontvangend land	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vlaamse Gemeenschap ⁽¹⁾	210	172	162	176	210	244	205	180	122	73	61
Franse Gemeenschap ⁽¹⁾	290	299	221	182	154	195	183	172	138	107	
Aangrenzende landen											
Duitsland ⁽²⁾	854	560	583	778	664	571	504	525	452	288	189
Frankrijk	2 971	4 136	3 977	3 162	3 271	3 017	3 508	1 995	1 569	1 343	1069
Luxenburg	57	41	45	31	36	33	32	25	14	11	
Nederland	1 193	1 185	816	778	767	682	705	529	488	401	354
Scandinavische landen											
Finland	198	308	218	176	156	187	160	163	146	141	
Denemarken	716	585	450	426	395	500	419	338	219	176	124
Zweden	981	1 083	879	800	793	912	655	538	466	341	345
Mediterrane landen											
Griekenland	NB	NB	NB	NB	NB	NB	3	5	4	4	
Italië	346	2 840	3 188	3 420	3 977	3 964	4 130	4 022	3 106	2 825	
Spanje	3 625	5 423	4 472	3 648	3 156	3 006	2 891	2 573	1 669	1 191	
Andere landen											
Verenigd Koninkrijk ⁽³⁾	351	369	363	356	225	200	175	153	120		
Ierland	225	366	313	392	422	307	201	188	117	72	34

2.7 Plaatsingen in andere Europese landen in vergelijking met Vlaanderen

NB: niet beschikbaar

Bron: VCA

(1) Alleen adopties gerealiseerd door een erkende adoptiedienst

(2) Alleen adopties van kinderen met een andere nationaliteit

(3) Niet gevalideerd, gebaseerd op cijfers verzameld door de Darlington intercountry adoption team, exclusief Wales, Noord-Ierland, eiland Man (uit Haagse landen) en Schotland

Plaatsingen volgens herkomstland				
Herkomstland	2013		2014	
	Aantal	%	Aantal	%
Burkina Faso ⁽¹⁾	0	0,0	2	3,3
China ⁽¹⁾	6	8,2	4	6,6
Ethiopië	48	65,8	18	29,8
Filipijnen ⁽¹⁾	3	4,1	7	11,4
Guinea ⁽¹⁾	0	0,0	4	6,6
Haïti ⁽¹⁾	0	0,0	1	1,6
India ⁽¹⁾	2	2,7	3	4,9
Kenia ⁽¹⁾	3	4,1	0	0,0
Marokko	1	1,4	0	0,0
Oeganda	2	2,7	2	3,3
Polen ⁽¹⁾	0	0,0	12	19,7
Thailand ⁽¹⁾	3	4,1	2	3,3
Togo ⁽¹⁾	0	0,0	1	1,6
Zuid-Afrika ⁽¹⁾	5	6,9	5	8,2
Totaal uit buitenland afkomstig	73	100,0	61	100,0

2.8 Plaatsing volgens herkomstland via de erkende adoptiedienst

Bron: VCA

(1) Haags Land

Van de 61 aangekomen kinderen waren er 38 jongens en 23 meisjes. De exacte verdeling per land staat vermeld in tabel 2.9.

De leeftijd van de buitenlandse adoptiekinderen, geplaatst via de adoptiediensten, is iets hoger dan in 2013, gemiddeld 3,5 jaar. Er waren 11 kinderen ouder dan 6 jaar. De leeftijd van de kinderen is terug te vinden in tabel 2.10.

Verdeling volgens geslacht en herkomstland

Herkomstland	Jongens	Meisjes	Totaal
Burkina Faso	1	1	2
China	4	0	4
Ethiopië	10	8	18
Filipijnen	5	2	7
Guinea	2	2	4
Haïti	0	1	1
India	2	1	3
Oeganda	1	1	2
Polen	8	4	12
Thailand	2	0	2
Togo	1	0	1
Zuid-Afrika	2	3	5
Totaal	38	23	61

2.9 Plaatsing via de erkende adoptiedienst volgens geslacht - 2014
Bron: VCA

Er werden 19 kinderen samen met een broer en/of zus geadopteerd en 8 kinderen hadden een medisch probleem. Er hadden 11 kinderen een extra belastende achtergrond (zoals mishandeling of verwaarlozing) en 6 kinderen bleken een ontwikkelingsstoornis te hebben bij toewijzing. In totaal hadden 34 (55,7%) van de kinderen één of meerdere van deze extra noden, specifieke ondersteuningsbehoeften.

Leeftijd van het kind

Herkomstland	Aantal	%
0 jaar	5	8,2
1 jaar	14	23,1
2 jaar	13	21,3
3 jaar	8	13,1
4 jaar	8	13,1
5 jaar	2	3,3
6 jaar	6	9,8
7 jaar	0	0,0
8 jaar	3	4,9
9 jaar	1	1,6
10 jaar	0	0,0
11 jaar	1	1,6
12 jaar	0	0,0
> 12 jaar	0	0,0
Totaal	61	100,0

2.10 Leeftijd in volle jaren van alle geplaatste adoptiekinderen via de erkende adoptiediensten - 2014
Bron: VCA

Gezinssituatie adoptieouders

De gemiddelde leeftijd van de adoptieouders die een kindje uit het buitenland adopteerden lag in 2014 op 40 jaar voor de vaders en 39 jaar voor de moeders. In vergelijking met 2013 zijn de vaders 1 jaar jonger en blijven de moeders dezelfde gemiddelde leeftijd houden. De spreiding in de verschillende leeftijdscategorieën is terug te vinden in tabel 2.11.

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
30-34 jaar	7	11
35-39 jaar	25	20
40-44 jaar	16	21
45-49 jaar	9	9
50-54 jaar	1	0
> 55 jaar	0	0
Totaal	58	61

2.11 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2014
Bron: VCA

Van de 61 kinderen die door bemiddeling van een buitenlandse adoptiedienst in Vlaanderen een nieuwe thuis vonden, werden 3 kinderen geadopteerd door een alleenstaande vrouw. 58 kinderen werden geadopteerd door een koppel, telkens door heterokoppels. 19 kinderen werden samen met een broer en/of zus geadopteerd.

In tabel 2.12 blijkt dat in totaal 18 kinderen in een gezin met kinderen (tweede en volgende adopties, of aanwezigheid van al eigen kinderen) terecht kwamen. Het aandeel van deze kinderen daalt sterk van 43,8% in 2013 naar 29,5 in 2014. 26 kinderen werden als eerste kind geplaatst in een gezin.

Plaats in de kinderrij		
	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	26	42,6
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	17	27,7
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	18	29,5
Totaal	61	100,0

2.12 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2014
Bron: VCA

Evolutie over de jaren heen

Op 1 september 2005 trad de huidige adoptiewetgeving, die een einde maakte aan de vrije adopties, in voege. Elke adoptieprocedure

wordt sindsdien opgevolgd door de overheid. Tabel 2.13 geeft het aantal kinderen weer dat voor 2006 via bemiddeling van een erkende interlandelijke adoptiedienst in een adoptiegezin geplaatst werd.

Dit is maar een gedeelte van het werkelijke aantal adoptiekinderen omdat er geen duidelijk zicht is op het aantal vrije adopties die in die jaren in Vlaanderen gerealiseerd werden.

Plaatsingen volgens herkomstland														
Herkomstland	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bolivia		3	5		2	2	1	1						
Bulgarije						4	7	3	2	3	2			
Burundi			2	7		2								
Cambodja											1	20		
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1					
China					2	8	10	18	34	29	42	49	64	63
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	1	4
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	2	
El Salvador								1	1					
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	17	59
Filipijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	17	7
Frankrijk			5	5	2	3								
Haïti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5		
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	13	10
Moldavië				1	2	3	3	7	2					
Nepal		1	5		1									
Oekraïne						2								
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15	5	1			
Rusland							4	12	10	7	12	13	10	14
Rwanda	26	27	4											
Sri Lanka								2	3	3	7	7	3	5
Thailand								3	1	2	1	5	6	1
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4		
Zaire				24	3	3								
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	10	9
Andere	11	12	5		2									
Totaal	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	143	172

2.13 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 1992 - 2005
Bron: VCA

Tabel 2.14 geeft het aantal plaatsingen via een erkende adoptiedienst weer vanaf 2006 tot en met 2014

Wachttijden

De gemiddelde wachttijd varieert naargelang het

herkomstland. Enerzijds is er een wachttijd tot een kindtoewijzing en daarna kan het nog even duren voordat het kindje effectief geplaatst wordt in het gezin. Sommige landen eisen na toewijzing dat de ouders een bepaalde tijd (van enkele weken tot enkele maanden) ter plaatse

doorbrengen, bij andere landen wordt de adoptie pas maanden na de toewijzing afgerond waarna de ouders hun kindje kunnen ophalen. In 2014 werden 70 kinderen toegewezen en sommige van deze kinderen zullen dus pas in 2015 effectief geplaatst worden in hun gezin.

Plaatsingen volgens herkomstland sinds 2006

Herkomstland	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bulgarije							2		
Burkina Faso						1	1		2
China	47	30	8	13	18	12	15	5	4
Colombia	3	3	1		3	2			
Ethiopië	58	88	97	107	87	102	78	48	18
Filipijnen	10	9	6	2	2	5	4	3	7
Guinea									4
Haïti				3	3				1
India	15	5	9		10	6	3	2	3
Kazachstan		26	58	86	64	22			
Kenia								3	
Marokko						3		1	
Nigeria						1			
Oegande								2	2
Polen			4	2		12	10		12
Rusland	17	4	8	14					
Sri Lanka	3	2	5	3	3	2			
Thailand	1	2	4	3	3	2	1	3	2
Togo									1
Zuid-Afrika	8	7	10	11	12	10	8	5	5
Totaal	162	176	210	244	205	180	122	73	61

2.14 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 2006 - 2014
Bron: VCA

Een wachttijd berekenen kan op veel verschillende manieren. Er kan gerekend worden vanaf aanmelding, vanaf het geschiktheidsvonnis, vanaf ondertekenen bemiddelingsovereenkomst, vanaf verzending dossier naar herkomstland, ... Het VCA heeft er de afgelopen jaren steeds voor gekozen om te rekenen vanaf het geschiktheidsvonnis. Er wordt ook steeds gerekend met gemiddelden waardoor individuele uitschieters het gemiddelde sterk omhoog of omlaag kunnen halen. De kinderen die geplaatst werden uit bv. Polen kwamen terecht in gezinnen die een geschiktheidsvonnis haalden tussen 2010 en 2013. De gemiddelde wachttijd uit dit land is dus 33 maanden maar gaat van 11 maanden tot 44 maanden. Er wordt hierin ook geen rekening gehouden met verschillende kindprofielen. Uit China bv. werden 2 kinderen (van de reguliere lijst) geplaatst bij gezinnen die geschikt verklaard werden in 2006 en 2 kinderen van de lijst met specifieke

ondersteuningsbehoeften kwamen terecht in gezinnen die geschikt verklaard werden in 2012. Gemiddeld is de wachttijd dan 58 maanden, in realiteit ligt hij tussen 19 en 97 maanden. Bij de kindtoewijzingen zie je dat vooral terug in het voorbeeld Oeganda, met een gemiddelde wachttijd van 24 maanden maar in realiteit lag hij tussen 17 en 93 maanden. Hier ligt de

oorzaak van het verschil vooral in het feit dat Oeganda een nieuw kanaal is. Enkele kandidaat-adoptieouders stonden al lange tijd op een wachtlijst voor een ander land maar kozen recent voor Oeganda als nieuw herkomstland. Hierdoor lijkt de wachttijd langer dan hij in realiteit was voor dit land.

In tabel 2.15 wordt de gemiddelde tijd weergegeven die verstrijkt tussen de datum van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing (KT), en tabel 2.16 toont de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnis (GV) en de plaatsing. Er wordt telkens bij vermeld over hoeveel toewijzingen of plaatsingen het gaat.

Wachttijden kindtoewijzingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren/maanden	Aantal kindtoewijzingen
Chilli	35	2 j. 11 mnd.	1
China	59	4 j. 11 mnd.	4
DR Congo	16	1 j. 4 mnd.	3
Ethiopië	45	3 j. 9 mnd.	23
Filipijnen	42	3 j. 6 mnd.	7
Guinea	34	2 j. 10 mnd.	2
India	27	2 j. 3 mnd.	1
Nigeria	34	2 j. 10 mnd.	1
Oeganda	29	2 j. 5 mnd.	7
Polen	34	2 j. 10 mnd.	12
Thailand	61	5 j. 1 mnd.	3
Togo	33	2 j. 9 mnd.	1
Zuid-Afrika	27	3 j.	5
Totaal			70

2.15 Wachttijden kindtoewijzingen per herkomstland - 2014
Bron: VCA

Wachttijden plaatsingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren/maanden	Aantal plaatsingen
Burkina Faso	34	2 j. 10 mnd.	2
China	58	4 j. 10 mnd.	4
Ethiopië	45	3 j. 9 mnd.	18
Filipijnen	43	3 j. 7 mnd.	7
Guinea	35	2 j. 11 mnd.	4
Haïti	57	4 j. 9 mnd.	1
India	53	4 j. 5 mnd.	3
Oeganda	24	2 j.	2
Polen	33	2 j. 9 mnd.	12
Thailand	65	5 j. 5 mnd.	2
Togo	41	2 j. 5 mnd.	1
Zuid-Afrika	36	3 j.	5
Totaal			61

2.16 Wachttijden plaatsingen per herkomstland - 2014
Bron: VCA

4.2 Zelfstandige adoptiedossiers

Kandidaat-adoptieouders kunnen ervoor kiezen om een adoptieprocedure te doorlopen zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. In dat geval stellen kandidaten een inlichtingendossier samen over het door hen gekozen kanaal. Op basis van de aangeleverde informatie voert het VCA een kanaalonderzoek; dit start zodra het geschiktheidsvonnis beschikbaar is (dus na het doorlopen van de procedure van voorbereiding en geschiktheid). Het kanaalonderzoek neemt in principe maximaal 4 maanden in beslag; er bestaat de mogelijkheid om de termijn tweemaal, met telkens 2 maanden te verlengen tot maximaal 8 maanden. De beoordeling van een kanaal gebeurt op gelijkaardige wijze als bij een adoptiedienst. Na goedkeuring van het zelfstandige adoptiekanaal vervult het VCA een belangrijke rol in de verdere procedure, onder meer wat betreft de verzending van het ouderdossier naar de bevoegde autoriteiten, het ontvangen van het kinddossier en het matchingsvoorstel, de goedkeuring van het kinddossier en de matching en ook de opmaak van de nodige attesten met het oog op de erkenningsprocedure. Binnen de zelfstandige adopties hanteert het VCA een specifieke aanpak als het gaat over een

intrafamiliale adoptie. Aan deze groep kandidaat-adoptieouders wordt gevraagd een vragenlijst in te vullen bij hun aanmelding. Deze vragenlijst wordt ook gebruikt ter voorbereiding van een individueel gesprek over de slaagkans van de adoptie.

Wanneer kandidaat-adoptieouders beslissen om verder te gaan, kan het VCA al starten met een voorbereidend onderzoek van het kanaal. Op die manier wordt tijd gewonnen zodat, indien de adoptie wordt toegestaan, het kind snel zijn familie in België kan vervoegen. Het eigenlijke kanaalonderzoek en de beoordeling van het kanaal, kan ook maar starten nadat een geschiktheidsvonnis werd uitgesproken.

Zelfstandige adoptie van een ongekend kind (niet-familiaal)

In 2014 ontving het VCA 4 nieuwe aanvragen voor kanaalonderzoek van zelfstandige adoptanten, met name voor adopties uit Mongolië, Turkije, Verenigde Staten (Illinois) en Portugal.

4 kanaalonderzoeken werden opgestart in 2014, 1 kanaalonderzoek voor adoptie uit Peru werd al in 2013 ingediend, het kanaalonderzoek van Turkije kon nog niet worden opgestart wegens

het ontbreken van het geschiktheidsvonnis. Er konden 2 kanaalonderzoeken worden afgerond en ze werden beiden goedgekeurd (Portugal en Peru).

Na goedkeuring van het kanaalonderzoek, dienden 3 kandidaat-adoptanten een ouderdossier in bij het VCA, dat verzonden werd naar het buitenland (Peru, Portugal en Burundi).

Voor 1 dossier ontving het VCA een kinddossier vanuit het buitenland (Haïti) dat kon goedgekeurd worden. Dit kindje kwam nog niet aan in 2014.

Intrafamiliale zelfstandige adoptie

In 2014 werd voor 1 intrafamiliaal dossier een kanaalonderzoek opgestart nadat het VCA over het geschiktheidsvonnis beschikte (Ethiopië). Dit kanaalonderzoek werd afgekeurd.

Er werden geen ouderdossiers opgestuurd naar de landen van herkomst. We ontvingen 1 kinddossier uit Sierra Leone dat werd goedgekeurd en 1 kinddossier uit Haïti, ontvangen in 2013, werd in 2014 goedgekeurd. Dit kindje uit Haïti kwam ook aan in 2014.

De FCA kan aan het VCA een advies vragen in het kader van een regularisatie-aanvraag, waarbij een adoptie werd uitgesproken in het buitenland zonder de Belgische procedure te volgen. Dergelijk advies wordt steeds gebaseerd op een kinddossier van het land van herkomst. Er werd voor 4 regularisatievragen een kinddossier opgevraagd: uit DR Congo (2), Ghana (1) en Turkije (1). Het VCA ontving ook de 4 gevraagde kinddossiers. In 3 dossiers gaf het VCA positief advies (DR Congo, Ghana en Turkije), in 1 dossier een negatief advies (DR Congo).

In 2014 kregen 3 kandidaat-adoptanten (Ghana, Turkije en DR Congo) toelating van de FCA om de adoptieprocedure in België te starten na een regularisatieprocedure.

Er werd 1 adoptiebeslissing voor een intra-familiale adoptie uit Ghana geregulariseerd door de FCA. Het kind kwam in België aan in 2014.

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Niet familiaal		Intrafamiliaal	
Kanaaldossier ontvangen		Vragenlijst ontvangen	
Mongolië	1	Afghanistan	1
Turkije	1	Bangladesh	1
Verenigde Staten (FRC)	1	Brazilië	1
Portugal	1	DR Congo	6
Totaal	4	Ecuador	1
Kanaaldossier opgestart		Filipijnen	2
Mongolië	1	Georgië	1
Verenigde Staten (FRC)	1	Ghana	1
Portugal	1	Guinea	3
Peru	1	Ivoorkust	1
Totaal	4	Kameroen	2
Goedkeuring kanaal		Kenia	1
Portugal	1	Kirgistan	1
Peru	1	Marokko	5
Totaal	2	Nigeria	3
Verzending naar buitenland		Oekraïne	1
Portugal	1	Pakistan	1
Peru	1	Sierra Leone	1
Burundi	1	Thailand	1
Totaal	3	Togo	1
Ontvangen kinddossier		Turkije	1
Haïti	1	Verenigde Staten	1
Totaal	1	Vietnam	2
Goedkeuring kindtoewijzing		Totaal	39
Haïti	1	Kanaalonderzoek opgestart (na geschiktheidsvonniss)	
Totaal	1	Ethiopië	1
		Totaal	1
		Weigering kanaal	
		Ethiopië	1
		Totaal	1
		Ontvangen kinddossier	
		Sierra Leone	1
		Totaal	1
		Goedkeuring kindtoewijzing	
		Sierra Leone	1
		Haïti	1
		Totaal	2

2.17 Overzicht van alle zelfstandige adoptiedossiers die door het VCA behandeld werden - 2014

Bron: VCA

5. Inschrijvingen in de burgerlijke stand

Na de adoptie van een kind geboren uit het buitenland, moet de adoptiebeslissing ingeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand. De meeste adopties worden uitgesproken in het land van herkomst.

Deze adoptiebeslissing moet eerst erkend worden door de FCA om ook in België uitwerking te hebben. In 2014 ontving het VCA van de FCA 37 registraties van een buitenlandse adoptie.

In sommige landen van herkomst wordt geen adoptie uitgesproken maar een plaatsing met het oog op adoptie. In dat geval wordt de

adoptie later in België, door de jeugdrechter uitgesproken.

Beide beslissingen, erkenning en uitspraak, moeten worden overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Deze overschrijvingen moeten bezorgd worden aan het VCA door de gemeentes via de FCA. In 2014 ontving het VCA zo 24 overschrijvingen.

3. BINNENLANDSE ADOPTIE

Binnenlandse adoptie gaat over de adoptie van kinderen die in België verblijven en die niet met het oog op adoptie naar België zijn gekomen.

In Vlaanderen bemiddelen nog 4 erkende binnenlandse adoptiediensten (Gewenst Kind, De Mutsaard, Gents Adoptiecentrum en Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare) bij de adoptie van niet-gekende kinderen. Van een vijfde dienst (Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij) verliep de erkenning in 2014. Bij zelfstandige binnenlandse adopties gaat

het altijd om gekende kinderen (stiefkinderen, pleegkinderen, kinderen van familie, ...). Bij de bemiddeling via een adoptiedienst staat deze dienst, weliswaar met andere medewerkers, in voor zowel de begeleiding van de afstandsouders, de screening van de kandidaat-adoptieouders, de bemiddeling als de nazorg. Daarnaast moet de adoptiedienst, op verzoek van de jeugdrechtbank, de maatschappelijke onderzoeken uitvoeren voor de zelfstandige kandidaat-adoptieouders.

Naar aanleiding van de hervorming van de federale adoptiewetgeving werd het binnenlandse adoptiedecreet in 2005 slechts minimaal aangepast. Deze regelgeving is op verschillende vlakken aan herziening toe. In 2014 werd in overleg met de sector een aantal principes vastgelegd voor een nieuwe regelgeving. Er werd gewerkt aan een fusie tussen de resterende adoptiediensten. Hiervoor werd in 2014 een tweede project toegekend waarin de bemiddeling op elkaar wordt afgestemd.

1. Aanmelding

Alle kandidaat-adoptieouders die een binnenlands kind willen adopteren, hetzij via een erkende adoptiedienst, hetzij zelfstandig, melden zich rechtstreeks aan bij het VCA. Het VCA registreert alle aanmeldingen en volgt het verdere verloop van de procedure op. Tabel 3.1 geeft een overzicht van de kenmerken van deze aanmeldingen.

We zien een sterke daling in het aantal kandidaat-adoptieouders dat zich aanmeldt voor een zelfstandige binnenlandse adoptie. Dit is vooral het geval bij de stiefouder-holebi's. Deze daling komt er omdat meemoeders vanaf 2015 het kind van hun partner kunnen erkennen en dus niet langer moeten adopteren. Er is wel een stijging van het aantal mannen dat het kind van hun mannelijke partner wil adopteren van 3 naar 8 aanmeldingen.

Het aantal kandidaat-adoptanten voor een binnenlandse adoptie via een dienst daalt dan weer. Van de 172 aanmeldingen waren er 94 afkomstig van heterokoppels, 51 van de koppels bestaan uit 2 mannen en 3 keer kwam de aanvraag van een vrouwenkoppel. Er meldde zich 21 keer een alleenstaande vrouw aan en 3 alleenstaande mannen dienden een aanmeldingsformulier in.

	Aanmeldingen bij de VCA			
	2013		2014	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiedienst	210	30,7	172	41,8
Zelfstandig	473	69,3	239	58,2
waarvan:				
- stiefouder hetero	154	32,6	142	59,4
- stiefouder holebi	282	59,6	76	31,8
- gekend kind (pleegkind, draagmoeders, ...)	26	5,5	9	3,8
- kind van familie (kleinkind, neef, nicht, ...)	11	2,3	12	5,0
Totaal	683	100,0	411	100,0

3.1 Aantal aanmeldingen binnenlandse adoptie
Bron: VCA

2. Voorbereiding

De vzw EVA-vorming, de koepelorganisatie waarin alle binnenlandse adoptiediensten vertegenwoordigd zijn, verzorgde in 2014 opnieuw de voorbereiding van alle kandidaten voor binnenlandse adoptie, zowel voor wie kandidaat is voor een adoptie via een erkende adoptiedienst, als voor de zelfstandige adopties (meestal zogenoemde stiefouderadopties). 1 keer per jaar organiseerde de vzw EVA-vorming op 2 locaties een algemene infosessie voor alle kandidaat-adoptieouders die zich hebben aangemeld voor een adoptie via een adoptiedienst.

Dergelijke algemene infosessies vonden plaats in januari en maart 2014. Rekening houdend met het kleine aantal kinderen dat binnenlands geadopteerd wordt, heeft het geen zin om iedereen meteen te laten starten met de procedure om dan vervolgens jaren op een wachtlijst te staan. Na de algemene infosessie komen de kandidaten op een wachtlijst voor de voorbereiding terecht. Zodra de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe adoptieouders, wordt een voorbereidingsprogramma georganiseerd waarop de eerste wachtenden worden uitgenodigd.

Op vraag van de adoptiediensten werden in 2014 twee maal kandidaat-adoptieouders doorverwezen naar het voorbereidingscentrum. In totaal werden 40 kandidaten doorgestuurd voor de voorbereiding. De datum van aanmelding dient als criterium om de volgorde van deelname te bepalen. Eind 2014 stonden er 478 kandidaat-adoptieouders op de wachtlijst voor de voorbereiding. Ook de groep van zelfstandige kandidaat-adoptieouders volgt een verplichte voorbereiding bij de vzw EVA-vorming. Deze voorbereiding is aangepast aan het familiale karakter dat deze adopties meestal hebben. Deze kandidaten kunnen onmiddellijk doorstromen naar de voorbereiding.

	Voorbereidingen															
	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiediensten	8	2,1	12	4,1	47	11,1	23	7,2	21	5,0	23	7,5	20	5,2	36	13,0
Zelfstandig	387	97,9	284	95,9	376	88,9	295	92,8	401	95,0	282	92,5	363	94,8	240	87,0
Totaal	395	100,0	296	100,0	423	100,0	318	100,0	422	100,0	305	100,0	383	100,0	276	100,0

3.2 Afgeronde voorbereidingen van binnenlandse adoptie via EVA-vorming
Bron: VCA

3. Maatschappelijk onderzoek

Na het volgen van het voorbereidingstraject wenden de kandidaten voor een ongekend kind zich tot een van de erkende adoptiediensten die hen verder zal leiden door de procedure van evaluatie, bemiddeling, kindtoewijzing, plaatsing en nazorg. De zelfstandige adoptieouders richten zich rechtstreeks tot de jeugdrechtbank. In tegenstelling tot de procedure interlandelijke adoptie verschijnen kandidaat-adoptieouders pas voor de jeugdrechtbank nadat een binnenlandse dienst hun een kind toevertrouwde of wanneer zij een gekend kind, dat vaak al bij hen inwoont, willen adopteren. Zij dienen een verzoekschrift in waarin de naam van het te adopteren kind vermeld staat. De jeugdrechtbank kan vervolgens een

maatschappelijk onderzoek bevelen dat door het VCA wordt toevertrouwd aan een binnenlandse adoptiedienst. Het verslag van de evaluatie wordt aan de jeugdrechtbank bezorgd via het VCA. In 2014 ontving het VCA opnieuw geen opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van een maatschappelijk onderzoek bij adoptanten die adopteerden via een dienst. Meestal vraagt de rechtbank geen verslag van het maatschappelijk onderzoek op omdat de adoptiediensten al een beknopt verslag laten indienen samen met het verzoekschrift voor adoptie. Alle adoptiediensten gebruiken eenzelfde sjabloon voor deze informatie. Voor veel rechtbanken is dit voldoende om te kunnen beslissen over de geschiktheid tot adoptie. Bij een zelfstandige adoptie is er vaak al een sociaal-affectieve band tussen de kandidaat-

adoptieouder en het betrokken kind. Een maatschappelijk onderzoek is in dergelijke situaties niet verplicht, maar wel mogelijk. In 2014 werden 9 maatschappelijke onderzoeken door de jeugdrechtbank bevolen in het kader van een zelfstandige adoptie. Het VCA ontving voor 9 kandidaat-adoptieouders een verslag van het maatschappelijk onderzoek van een erkende adoptiedienst. Een overzicht van de opdrachten en verslagen staan in tabel 3.3. Zowel bij adoptie via een adoptiedienst als bij zelfstandige adoptie is de adoptiedienst decretaal bevoegd om een onderzoek te voeren naar de adoptabiliteit van een kind als dit in het kader van een interlandelijke adoptie naar het buitenland zou vertrekken. Tot nu toe kreeg het VCA hiertoe nog geen enkele opdracht.

	Onderzoeksoopdrachten	
	Adopties via adoptiedienst	Zelfstandige adopties
Opdracht maatschappelijk onderzoek door jeugdrechtbank	0	9
Verslag maatschappelijk onderzoek	0	9
Opdracht onderzoek adoptabiliteit	0	0
Opdracht onderzoek toestemming biologische vader	0	0

3.3 Opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van onderzoek - 2014
Bron: VCA

4. Geplaatste kinderen via een adoptiedienst

In 2014 werden 23 kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten. Hiervan werden 6 kinderen geplaatst in een gezin dat eerder al een kindje adopteerde via een binnenlandse adoptiedienst. 12 kinderen waren jongens en 11 waren meisjes. Alle kinderen waren jonger dan 1 jaar oud op het moment van plaatsing en gemiddeld waren ze 2 maanden oud.

Voorafgaand aan de adoptie en de toewijzing begeleidt de adoptiedienst de biologische ouders met het oog op het nemen van een gefundeerde beslissing over de toekomst van hun kind en henzelf. Slechts een beperkt aantal begeleidingen leidt uiteindelijk tot een adoptieplaatsing.

Voor het merendeel van de opgestarte begeleidingen werd een minder ingrijpende oplossing gevonden, zoals het zelf opvoeden van het kind, al dan niet met hulp, pleegzorg, verblijf in een opvangcentrum voor moeder en kind, ...

Gezinssituatie

De gemiddelde leeftijd van de adoptievaders die een kind adopteerden via een erkende adoptiedienst was 38,8 jaar en van de adoptie-moeders 41,4 jaar. Hiermee ligt de gemiddelde leeftijd van de adoptievader 2 jaar hoger dan in 2013. Voor de adoptiemoeders stijgt de gemiddelde leeftijd met 5 jaar t.o.v. 2013.

Van de 23 kinderen kwamen 9 kinderen terecht in een gezin met 2 vaders. Er werden 12 kinderen geplaatst bij een vader en een moeder en 2 kinderen werden geplaatst bij een alleenstaande vrouw. Of er al kinderen in het gezin aanwezig waren bij de plaatsingen kan teruggevonden worden in tabel 3.6.

Geplaatste kinderen via een adoptiedienst

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geplaatste kinderen	22	32	29	24	35	25	30	26	23

3.4 Kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten
Bron: VCA

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
30-34 jaar	5	1
35-39 jaar	15	5
40-44 jaar	8	5
45-49 jaar	1	2
50-54 jaar	1	1
Totaal	30	14

3.5 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2014
Bron: VCA

Plaats in de kinderrij

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	15	65,2
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	8	34,8
Totaal	23	100,0

3.6 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2014
Bron: VCA

5. Inschrijvingen in de burgerlijke stand

Iedere binnenlandse adoptie moet overgeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand. De gemeentes bezorgen deze aan het VCA via de FCA.

In 2014 ontving het VCA in totaal 214 overschrijvingen. Hiervan gebeurden er 205 na de adoptie van een gekend kind en 9 na de plaatsing via een adoptiedienst (zie tabel 3.7).

Overschrijvingen binnenlandse adoptie

	2010	2011	2012	2013	2014
Mijnheer adopteert kind van mijnheer		1	1	1	0
Mijnheer adopteert kind van mevrouw	40	21	39	41	36
Mevrouw adopteert kind van mijnheer	1	2	3	6	2
Mevrouw adopteert kind van mevrouw	59	68	159	141	159
Draagmoeder		1			1
Pleegkind	2	1	2		5
Derde graad		1		1	2
Gekend kind	1	1	1		
Kleinkind	1			1	
Via adoptiedienst	9	13	13	9	9
Totaal	113	109	218	200	214

3.7 Overzicht van het aantal overschrijvingen en de soort adoptie
Bron: VCA

De tekst van het Haags Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie - 's-Gravenhage, 29 mei 1993) is te raadplegen op <http://www.juriwel.be/ws/Export/1020362.html>

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Vlaams Centrum voor Adoptie:
02 533 14 76
www.kindengezin.be

D/2015/4112/10